

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

3 КАСТРЫЧКА 2015 г. СУБОТА № 190 (28048) Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

8

ЗАСТАЛОСЯ ДА ВЫБАРАЎ ДЗЁН ПРЭЗІДЭНТА

Твой голас важны для Беларусі!

МЫ БУДЗЕМ МАЛІЦЦА І СЭРЦАМ, І ДУМАМІ

Урачыстая цырымонія «Малітва за Беларусь» прайшла ў Мінску каля Храма-помніка ў гонар Усіх святых

Удзел у мерапрыемстве прыняў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, а таксама кіраўнікі і прадстаўнікі дзяржорганаў, палітычных партый, грамадскіх аб'яднанняў, рэлігійных арганізацый, нацыянальна-культурных грамадскіх аб'яднанняў, прадстаўнікі грамадскасці Мінска.

Адбылася цырымонія закладкі капсул з зямлёй з месца пахавання воінаў-беларусаў, якія загінулі ўдалечыні ад Радзімы, у крыпце Храма-помніка ў гонар Усіх святых. У цырымоніі прынялі ўдзел кіраўнікі праваслаўнай, каталіцкай, мусульманскай і іўдзейскай рэлігійных канфесій, а таксама дыпламатычных прадстаўніцтваў сямі замежных дзяржаў — Германіі, Аўстрыі, Польшчы, Венгрыі, Чэхіі, Славакіі і Італіі, адкуль прыбылі капсулы з зямлёй з месца пахавання воінаў-беларусаў, якія загінулі ўдалечыні ад Радзімы.

На сустрэчы з прадстаўнікамі рэлігійных канфесій, нацыянальных аб'яднанняў і дыпламатычных мисій у зале Храма-помніка ў гонар Усіх святых Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што гэта самае цяжкае, калі чалавек гіне ўдалечыні ад сваёй роднай зямлі, і выказаў надзею, што цяперашняму пакаленню беларусаў аддацца за тое, што праз гады і дзесяцігоддзі яны вяртаюцца праз загінулых продкаў на Радзіму. «Мы расцэнваем гэту духоўную падзею як сімвалічны знак, які служыць красамоўным напамінам чалавецтву пра тое, якімі трагедыямі абарочваюцца воіны для народаў», — падкрэсліў

ты набылі асабліваю вастрому ў розных пунктах планеты. «Мы будзем толькі рады пашырэнню ўзаемадзейня паміж нашымі краінамі ў самых розных сферах. І, у прыватнасці, у прасоўванні гэтага ўнікальнага праекта па ўзвешчаныя памяці нашых землякоў. Мы будзем весці пошукі працы ў розных краінах, дзе гінулі беларусы ў перыяд Другой сусветнай вайны, а таксама пры выкананні інтэрнацыянальнага абавязку ў наступныя гады. Шанаваць памяць загінулых — справа гонару народа, больш за тое — беларускага», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка засяродзіў увагу на тым, што няправільны ўхіл чалавецтва бярэ не толькі ў пытаннях, якія тычацца вайны, але і духоўных каштоўнасцяў. Прэзідэнт нагадаў, што выступаючы на саміце ААН, ён перасярог ад нівелявання традыцыйных сямейных адносін. Ён адзначыў, што традыцыйная сям'я, які міжканфесійны дыялог, — гэта вельмі важная частка культуры і грамадства. Аляксандр Лукашэнка выказаў перакананасць, што адраджэнне веры не павінны служыць падставай для рознагалоссяў.

Выступаючы на ўрачыстым мерапрыемстве «Малітва за Беларусь», Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Жыхары Беларусі адзначаюць міжнацыянальныя адносіны ў краіне як спакойныя. У нас няма дыскрымінацыі па кан-

фесійнай і нацыянальнай прыкметы. Не ведаю, ці ёсць яшчэ такая краіна на планеце, дзе кіраўнікі розных рэлігійных і грамадскіх аб'яднанняў не толькі сяброуюць паміж сабой, але і актыўна даламагаюць адзін аднаму».

Прэзідэнт адзначыў, што пад небама Беларусі сёння жывуць у згодзе, уступаючы ў шлюб, выходзячы сумесным дзяцей прадстаўнікі больш за 140 нацый і народнасцяў. «У нашым краі стагоддзі перасякаліся дарогі розных этнасаў і культур. Мы не толькі стваралі ўласныя духоўныя каштоўнасці, але і ўзбагачалі творчай спадчынай людзей, якія з тых ці іншых прычын пакінулі сваю гістарычную радзіму», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка лічыць глыбока сімвалічнай урачыстую цырымонію «Малітва за Беларусь». «Малітва — гэта не толькі зварот вернікаў да Бога, але і выказанне шчырых і глыбокіх пацукі кожнага з нас і ўсяго беларускага народа да сваёй Радзімы — нашага агульнага дому, пра дабрабыт якога мы штодзёна верым не павінны служыць падставай для рознагалоссяў.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што ў краіне істотна прасунуліся ў вырашэнні адной з самых балючых праблем сучаснасці, якая вельмі характэрная і актуальная для еўрапейцаў, — дэмаграфічнай. У Беларусі пры-

метна павысіліся працягласць жыцця і нараджальнасць. На думку кіраўніка дзяржавы, у значнай ступені гэтаму спрыяе рэалізацыя праграм па сацыяльнай падтрымцы грамадзян. «Але, мабыць, не менш важны фактар — стварэнне ў краіне атмасферы ўпэўненасці людзей у сваёй будучыні, у стабільнасці і абароненасці нашай дзяржавы», — сказаў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што ў падмурку сучаснага ўладкавання жыцця ляжаць рэлігійныя пастулаты і уяўленні. «Выкладзены ў Бібліі, Торы, Каране запаведзі з'яўляюцца асновай маральных нормаў, якія вызначаюць і рэгулююць паводзіны чалавека. Як толькі грамадства пачынае іх ігнараваць, змяняе трактаваць, слухаць шарлатанаў, псеўдапракоў і прароцаў, як правіла, здараюцца сацыяльныя катаклізмы. Слова трансфармуецца ў зброю разбуральнай сілы», — лічыць Прэзідэнт.

«Павярце: страшна, калі вайна, страшна, калі ў выніку гінуць людзі. Але яшчэ страшней — калі мы адыдохнем ад фундаментальных маральных прынцыпаў. Войны, раны ад вайны загойваюцца. Сведчанне таму — Другая сусветная і Вялікая Айчынная войны. Але парушэнне фундаментальных маральных прынцыпаў — гэта на стагоддзі. Таму нам трэба як ніколі быць асця-

рожнымі і акуратнымі, асабліва ў гэты неспакойны і часам незразумелы час», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Сёння ўмацаванне нашай дзяржаўнасці шмат у чым залежыць ад таго, наколькі светлагляд пастыра або актывіста нацыянальна-культурнага аб'яднання сугучны з яго павагай да народа і верай у краіну», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

«У многіх з прысутных ёсць светапоглядны, багаслоўскія адрозненні. Але перад намі стаіць агульная задача: максімальна збліжыць пазіцыі па грамадска значных пытаннях. Выхоўваць нашых грамадзян у духу ўзаемаўважання і добрасуседства. Вучыць іміласэрнасці і верацярпімасці, згодзе і клопаце аб блізкім», — сказаў Прэзідэнт.

На яго думку, асабліва значнымі ў гэтым плане з'яўляюцца зацвярджэнне высокіх ідэалаў маральнасці, выхаванне і навука падрастаючага пакалення, падтрымка сямі, мацярынства і дзяцінства. «Словам, забяспечэнне годнай сучаснасці і будучыні нашай краіны», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

«Сёння зямлі шар расколюецца ад крывавага канфлікту. У міжуободна бойню ўцягнулі нават нашых суседзяў, братоў-украінцаў. Яны дзясяткамі тысяч бягуць ад вайны, у тым ліку і да нас. Ад расказанага беганцамі часам кі-

дае ў жах», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«На гэтым фоне беларускія грамадзяне асабліва ясна адчулі цэльнасць роднага дому. Той іхай снівак мясціны, дзе не рвуцца снарады, не галосяць маці, не гінуць бездапаможныя дзеці і старыя», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў апошні час асабліва часта бачыць рознага роду інсинуацыі і маніпуляцыі. «Гэта адзінкі нашых грамадзян, але яны ёсць, якія спрабуюць тое, што адбываецца ва Украіне, павярнуць унутр Беларусі і ператварчыць у нейкую брудную палітычную кампанію. Бо сапраўды вялікае шчасце, калі народ жыве ў міры. Калі няма міру — не трэба нічога: тады ні прадукты харчавання, ні адзенне, ні цэны на іх не значаць нічога. Спытайце ў гэтых дзяржавах», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Мы ўсё можам самі зрабіць сваімі рукамі ў роднай Беларусі пры наважэнні толькі адной умовы — міру і спакою. І будзеце ўпэўненыя: як бы ні было складана і цяжка, мір і бяспеку для нашых грамадзян, тых 10 мільёнаў жыхароў і двух-трох мільёнаў гацей, якія прыбываюць да нас у краіну, мы забяспечым, чаго б нам гэта ні каштавала, таму што мы — гэта самае дарагое, што можа быць у чалавека для яго росквіту і прагрэсу», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка пажадаў суайчыннікам міру, шчасця і росквіту.

Паводле БЕЛТА.

НА ПЕДАГОГАЎ УСКЛАДЗЕНА НАЙВАЖНЕЙШАЯ МІСІЯ НАВУЧАННЯ І ВЫХАВАННЯ МАЛАДЫХ ГРАМАДЗЯН

Педагагічным работнікам
Рэспублікі Беларусь

Дарэгія сябры!
Ад усёй душы віншую вас з Днём настаўніка. Усе мы незалежна ад узросту адчуваем дачыненне да вашага професійнага свята. У кожнага чалавека ёсць настаўнік, чья мудрасць, захопленасць любімай справай і добрая парада дапамаглі сфарміраваць светапогляд і маральныя каштоўнасці, вызначыцца з выбарам жыццёвага шляху.

Сучаснае грамадства ставіць перад вамі адказныя задачы. На педагогаў ускладзена важнейшая місія навучання і выхавання маладых грамадзян Беларусі. Прывайце ім любоў да Радзімы, павагу да традыцый, імкненне да пазнання і творчасці. Няхай вучні бачаць у вас не толькі професіянала, які шчыра любіць свой прадмет, але і старэйшага таварыша, лідара, які ўмее натхніць на добрыя справы і павесці за сабой. А для гэтага неабходны шырокая эрудыцыя, веданне педагагічных метадаў, высокі маральны якасці і добрасумленнае стаўленне да справы.

Мы і ў далейшым чакаем ад вас плённай працы на ніве адукацыі і актыўнага ўдзелу ў жыцці краіны.

Шчыра жадаю вам здароўя, шчасця, поспехаў у ўсіх пачыненнях на карысць роднай Беларусі.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

У ІНТАРЭСАХ ЧАЛАВЕКА

Выступленне Старшыні Савета Рэспублікі
Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Мясніковіча М.У.
на адкрыцці дзясятай сесіі Савета Рэспублікі
Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання

Рыгоравіча Лукашэнка, усіх уладных структур.

Саветам Рэспублікі ў лютым 2015 года было ініцыявана правядзенне рэгіянальных сходаў дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў з удзелам сенатараў і кіраўнікоў органаў мясцовага кіравання і самакіравання. На сёння яны прайшлі ва ўсіх раёнах нашай краіны. На сходах

разглядаліся стан спраў у сацыяльна-эканамічным развіцці, работа са зваротамі грамадзян, іншыя актуальныя пытанні дзейнасці Саветаў і арганізацый. Усяго праведзена 118 такіх дэпутатаўкі самітаў, у якіх прынялі ўдзел больш як 40 тыс. грамадзян.

У ходзе гэтай шырокай размовы адзначалася, што ў краіне створаны ўсе ўмовы, каб выбары Прэзідэнта краіны прайшлі адкрыта, сумленна, у спакойнай і дзелавой абстаноўцы ў адпаведнасці з беларускім заканадаўствам і ўзятымі на сябе Рэспублікай Беларусі міжнароднымі абавязаннямі.

Чарговы раз грамадскае меркаванне сведчыць аб тым, што ў Беларусі — краіне маладой дэмакратыі — фарміруецца сучасная грамадзянская супольнасць.

Мы павінны зрабіць усё ад нас залежнае для правядзення выбарчай кампаніі на дастойным узроўні.

СТАР. 2

КЛЮЧАВАЯ ЗАДАЧА — ЗБАЛАНСАВАНАЕ РАЗВІЦЦЁ ЭКАНОМІКІ

Выступленне Старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Андрэйчанкі У.П. на адкрыцці васьмай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання

Паважаныя дэпутаты Палаты прадстаўнікоў!
Паважаныя запрошаныя!
Сёння пачынае сваю работу васьмая сесія Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.

Яна адкрываецца ў атмасферы павышанай палітычнай актыўнасці ў сувязі з правядзеннем прэзідэнцкіх выбараў. Ад іх зыходу залежыць будучыня Беларусі.

Цяпер вельмі важна захаваць адзінства народа і ўлады, гадоўнасць разам працаваць на агульную карысць. Толькі забяспечыўшы мір і стабільнасць, мы зможам зберагчы дасягнутыя і стварыць умовы для ўпэўненага руху краіны па шляху прагрэсу.

Збалансаванае развіццё эканомікі — наша ключавая задача. Адаптацыя да няпростай знешняй абстаноўкі патрабуе новых кіраўніцкіх рашэн-

няў. Гэта датычыцца ў першую чаргу бюджэтнай і падатковай палітыкі, сістэмы планавання, развіцця дзелавой ініцыятывы, супрацоўніцтва дзяржавы і бізнесу.

Дэпутаты прадаўжаюць цесна працаваць з уладам над праектам рэспубліканскага бюджэту на наступны год.

СТАР. 2

■ **Выбары-2015**

Скаргаў было дзве. Абедзве датычыліся парушэння, на думку выбарчага штабу Караткевіч, 73-га артыкула Выбарчага кодэкса, які прапісвае роўнасць правоў і абавязку кандыдатаў у прэзідэнты Рэспублікі Беларусь і забаране кандыдату выкарыстоўваць перавагу свайго службовага палажэння ў інтарэсах абрання. Размова ішла пра выкарыстанне дзяржаўнымі СМІ сімвалаў, якая выкарыстоўваецца выбарчым штабам Аляксандра Лукашэнкі, у якасці сімвалаў ўсёй выбарчай кампаніі.

— Мы лічым, што такім чынам ствараецца неабгрунтаваная і супярэчная выбарчаму заканадаўству Рэспублікі Беларусь сітуацыя, калі грамадзяне ўспрымаюць агульную кампанію як кампанію аднаго кандыдата, — патлумачыў сутнасць скаргі прадстаўнік штаба Караткевіч, член ЦВК з правам дарадчага голасу Ігар Лялькоў.

Яшчэ адной нагодай для першай скаргі стала з'яўленне ў продажы футболак з сімваламі і слогамам, які выкарыстоўвае кампанія Лукашэнкі, выбраў якіх не быў аглачаны з выбарчага фонду кандыдата.

■ **Мы — разам**

Кожны глядзіць на пэўныя з'явы ў жыцці і грамадстве са сваёй званіцы. Спрацоўвае класічнае для псіхалогіі паняцце аперацый, з дапамогай якой мы ўспрымаем гэты свет зыходзячы з асабістага вопыту, асаблівасцяў характару і светаўспрымання, колькасці ведаў і працы, якая не можа не накладваць свой адбітак. Мы вырашылі пакавіцца ў членаў Савета Рэспублікі, які яны ўспрымаюць выбары і чаму варта прыйсці на ўчастак для галасавання ў наступную нядзелю.

Тамара ДАЎГАШЭЙ, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі па адукацыі, навучы, культуры і сацыяльным рэзвіцці, галоўны ўрач установы аховы здароўя «Гродзенскі абласны клінічны кардыялагічны цэнтр»:

— Медыкі Гродзенскай вобласці, у тым ліку і супрацоўнікі нашага кардыялагічнага цэнтра, аказваюць людзям высокасפעцыялізаваную кардыяжурогічную і кардыялагічную дапамогу. За мінулыя 4 гады мы зрабілі значна больш, чым заплывалі. Да канца 2015 года збіраемся выканаць каля 500 аперацый на сэрца, каля 1000 — рэнтгенэндавааскулярных, а ў цэлым — 2000 разам з дыягнастычнымі ўмяшаннямі. Гэта ўзровень буйнога еўрапейскага цэнтра.

За мінулы год мы ўкаранілі некалькі новых метадаў, у тым ліку некалькі інвазійных. Распачалі і актыўна выконваем аперацыі на адкрытым сэрцы па пратэзаванні клапана і па накладанні шунтоў на каранарныя

СІМВАЛЫ І АГІТАЦЫЯ

У Цэнтральнай выбарчай камісіі разгледзелі скаргі і зварот Таццяны Караткевіч

Другая скарга датычылася звароту да ваенаслужачых з боку Афіцэрскага сходу Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь з заклікам падтрымаць на выбарах дзейнага Вярхоўнага галоўнакамандуючага.

Абедзве скаргі не былі задаволены. Давераная асоба кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь Лукашэнкі А.Г. Марыяна Шчоткіна адносна выкарыстання сімвалаў патлумачыла, што гэта не з'яўляецца агітацыяй, бо штаб яе кандыдата не прыватызаваў гэтыя сімвалы, іх можа выкарыстоўваць любы кандыдат, і ў 2010 годзе, калі гэтыя сімвалы выбарчай кампаніі толькі з'явіліся, так і было. Мэта — прыцягнуць увагу выбаршчыкаў да кампаніі ў цэлым, актывізаваць іх.

Такую ж думку выказаў і генеральны дырэктар Беларускага тэлеграфнага агенства Дзмітрый Жук, які назваў прадмет спрэчкі «часткай алфавіту, які выкарыстоўваецца СМІ».

Што тычыцца футболак, то прадстаўнік штабу Аляксандра Лукашэнкі запэўніла, што яны не казавалі і не аплывалі гэтыя вырабы, а значыць, і не парушвалі законаў.

Наконт звароту Афіцэрскага сходу сітуацыю тлумачыў начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы Мініс-

тэрства абароны Рэспублікі Беларусь генерал-маёр Аляксандр Гура. Ён запэўніў, што афіцэрскі склад краіны не быў сабраны спецыяльна для прыняцця такога звароту, а значыць, працэдура яго прыняцця (камандзіраванчым для ўдзельнікаў з мэтай такой падтрымкі кандыдата) не была апланчана з бюджэту. Подобныя сходы праводзяцца адзін раз на пяць гадоў, у парадку дня сёлета няма зусім іншае пытанне. Прапанова ж аб звароце па падтрымцы аднаго з кандыдатаў была выказана ўдзельнікамі сходу, што таксама не з'яўляецца парушэннем заканадаўства. На сходзе, да таго ж, не прысутнічалі давераныя асобы і прадстаўнікі штабу кандыдата ў прэзідэнты.

Старшыня ЦВК Лідзія Ярошына назвала ўсе пералічаныя нагоды для скаргаў драбязой і выказала задаволенасць тым, што пакуль няма больш сур'ёзных падстаў для падобнага абмеркавання ходу кампаніі. «Гэта сведчыць пра тое, што каманды кандыдатаў у прэзідэнты працуюць дысцыплінавана, з захаваннем закону», — сказала яна. — З іншага боку, гэта нядарна, калі абмяркоўваюць адкрыта на пасяджэнні камісіі тое, пра што гавораць у грамадстве. Зрэшты, усе

пытанні, якія мы сёння разглядалі, абмяркоўваліся ў інтэрнэце, і з гэтай нагоды былі цалкам розныя меркаванні і пазіцыі. Цяпер Цэнтральная камісія адназначна выказала сваю пазіцыю, патлумачыла, і, я думаю, для грамадства гэта выдзе да аднастайнай практыкі і разумення».

Таццяна Караткевіч таксама звярнулася ў ЦВК з просьбай прадставаць ёй нявыкарыстаны Аляксандрам Лукашэнкам эфірны час для выступлення па тэлебачанні. У гэтым ёй было адмоўлена, бо перадача эфірнага часу аднаго кандыдата іншаму забаронена законам.

Яшчэ адным пытаннем парадку дня ўчарашняга пасяджэння Цэнтральнай выбарчай камісіі стаў асаблівы парадок галасавання будаўнікоў на Астравецкай АЭС. Справа ў тым, што каля трох тысяч чалавек працуюць там вахтавым метадам і не могуць выкарыстаць сваё права голасу па месцы пражывання. Камісія вырашыла стварыць эксклюзіўныя ўмовы для гэтай катэгорыі грамадзян нашай краіны — яны будуць галасаваць па месцы працы.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.
medvedeva@zviazda.by

■ **Парламенцкі дзёнік**

ПРАЦА РАСПАЧАЛАСЯ

У дзень адкрыцця дзясятай сесіі сенатары таксама разгледзяць два асноўныя пытанні. Перш за ўсё, члены верхняй палаты беларускага парламента ўхвалілі кандыдатуру Дзмітрыя Аляксандрава на пасаду суддзі Вярхоўнага Суда Беларусі.

Старшыня Вярхоўнага Суда Валянцін Сукала адзначыў, што па сваіх прафесійных, маральных і дзелавых якасцях Дзмітрый Аляксандраву заслуговае гэтае прызначэнне, а пасля ўхвалення гэтай кандыдатуры Міхаіл Масніковіч пажадаў новапрызначанаму суддзі поспехаў у далейшай працы.

Вараніка ПУСТАВІТ. *pustavit@zviazda.by*

НАШ УДЗЕЛ У НОВЫМ ШАЙКОВЫМ ШЛЯХУ

Палата прадстаўнікоў ратыфікавала Дагавор аб дружбе і супрацоўніцтве паміж нашай краінай і Кітаем

Ён стаў першым пытаннем, якое разгледзелі дэпутаты пасля ўрачыстага адкрыцця васьмай сесіі пятага склікання ніжняй палаты Нацыянальнага сходу. Парламентарыі распыталі прадстаўніка МЗС, як паўплывае гэты дакумент на развіццё далейшых стасункаў паміж нашай краінай і Кітайскай Народнай Рэспублікай.

— Развіццё адносін з Кітаем — прыярытэты на прамак знешняй палітыкі нашай краіны. — падкрэсліла ў сваім выступленні **Алена КУПЧЫНА, намеснік міністра замежных спраў**, якая прадстаўляла законнапраект. — Беларусь-кітайскай палітычны і гандлёва-эканамічны сувязі дынамічна развіваюцца, што ў першую чаргу абумоўлена адсутнасцю прычыновых супярэчнасцяў, агульнасцю прынцыпаў унутранай і знешняй палітыкі, супадзеннем поглядаў Беларусі і Кітая на самыя важныя праблемы сусветнага парадку дня.

Дыпламат выказала ўпэўненасць, што падпісанне дагавора з'яўляецца лагічным і заканамерным крокам на шляху фарміравання новага этапу ў двухбаковых адносінах.

— Ратыфікацыя дазволіць зафіксаваць новы ўзровень у адносінах усебаковага стратэгічнага партнёрства, будзе садзейнічаць уцягванню Беларусі ў праект эканамічнага пояса Шайковага шляху.

Адказваючы на пытанне дэпутата ад Гомельскай-Савецкай выбарчай акругі №34 Міхаіла Пачынка, Алена Купчына адзначыла, што наша краіна ў ліку першых падтрымала канцэпцыю эканамічнага пояса Шайковага шляху і Марскога шайковага шляху XXI стагоддзя.

— Мы вельмі актыўна ўдзельнічаем у іх рэалізацыі, — адзначыла намеснік міністра. — Больш за тое, мы прапанавалі Беларусь у якасці вузловай платформы ў рэалізацыі двух гэтых праектаў у Еўразійскім рэгіёне, а беларуска-кітайскай індустрыяльнай парк «Валікі камень» у якасці важнага пункта апоры пояса.

Дэпутаты ратыфікавалі і пагадненне паміж урадам нашай краіны і урадам Каралевыны Таяланд аб адмене віз для удалальнікаў дыпламатычных і службовых шпарту. Па словах намесніка міністра замежных спраў, сёння аналагічныя пагадненні заключаны нашай краінай з 31 дзяржавай з розных рэгіёнаў свету.

— Таяланд мае статус аднаго з ключавых знешнегандлёвых партнёраў Беларусі ў Паўднёва-Усходняй Азіі разам з В'етнамам, Інданезіяй і Малайзіяй, — адзначыла Алена Купчына. — Паміж дзюма нашымі краінамі актыўна фарміруецца дагаворна-прававая база.

У ІНТАРЭСАХ ЧАЛАВЕКА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Паважаныя калегі! Занятасць, экспарт, інвестыцыі вельмі правільна названы Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь паважаным Аляксандрам Рыгоравічам Лукашэнкам стратэгічнымі мэтамі.

Для актывізацыі інвестыцыйных працэсаў, прадпрыемстваў, забеспячэння занятасці грамадзян, нарошчвання экспертнага патэнцыялу і вырашэння іншых актуальных пытанняў у адпаведнасці з рэкамэндацыямі Савета Рэспублікі ўтвораны і актывізавалі сваю дзейнасць рабочыя дэлегацыйныя групы. Сёння дзейнічае 327 такіх груп.

Члены Савета Рэспублікі адзначаюць, што ў краіне ствараюцца дадатковыя стымулы для раскрасцы патэнцыялу маладых людзей, дзяржаўныя і мясцовыя органы, дэпутаты сталі больш увагі ўдзяляць вырашэнню задач маладзёжнай тэматыкі. У цесным кантакце з кіраўніцтвам БРСМ Савет Рэспублікі садзейнічае рэалізацыі маладзёжных ініцыятыў, праектаў у сферы інфармацыйных тэхналогій, інвазійнай дзейнасці. У нас у краіне на дастаткова высокім узроўні знаходзіцца падрыхтоўка кваліфікаваных рабочых кадраў, што вельмі важна для мадэрнізацыі эканомікі. Трэба дапамагчы маладым рабочым адаптавацца да заводскіх умоў, каб характар іх працы даваў магчымасць зарабляць добрыя грошы, быць адносна самастойнымі ў рабоце. Гэта няпростая задача павінна быць пастаяннай ў полі зроку дэпутатаў усіх узроўняў і Савета па ўзаемадзейнічанню органаў мясцовага кіравання і самакіравання пры Савец Рэспублікі.

У справядным перыядзе члены Савета Рэспублікі, якія працуюць у рэгіёнах, разгледзелі амаль дзве тысячы зваротаў, правялі 218 асабістых прыёмаў (у тым ліку 95 выязных), на якія пабывалі 1435 чалавек. Адыбылося 67 «прамых тэлефонных ліній», у ходзе якіх звярнулася 175 грамадзян, праведзена 150 сустрэч з насельніцтвам па месцы жыхарства ў і працоўных калектывах.

Нашы намаганні ў рабоце з грамадзянамі і іх зваротамі накіраваны, перш за ўсё, на аказанне ўсебаковай падтрымкі і своечасовай дапамогі людзям, задавальненне іх першачарговых патрэб.

Лічу, што работа на месцах з людзьмі даасць магчымасць Савету Рэспублікі на належным узроўні забяспечэння заканадаворчых працэс.

Паважаныя члены Савета Рэспублікі!

Як мы і дамаўляліся раней, у Савец Рэспублікі ў міжсесійны перыяд прапараваны пытанні падрыхтоўкі нарматыўных прававых актаў, якія забяспечваюць устойлівае сацыяльна-эканамічнае развіццё Рэспублікі Беларусь у 2016 годзе і наступныя гады. Частку з іх Савет Міністраў ужо ўнёс у парламент. Задача пастаянных камісій Савета Рэспублікі ў цесным кантакце з Саветам Міністраў і Палатай прадстаўнікоў забяспечыць іх падрыхтоўку, каб найбольш актуальныя разгледзець ужо ў 2015 годзе. Хачу звярнуць вашу увагу, калегі, на тое, што шэраг законапраектаў не толькі забяспечвае развіццё нарматыўнай прававой базы, але і мае прынцыповы новы характар, зыходзячы з сучасных умоў гаспадарання. Мы падтрымліваем урад у неабходнасці комплекснага падыходу пры падрыхтоўцы і прыняцці такіх сістэмных дакументаў. Цяпер у Палаце прадстаўнікоў знаходзіцца больш як 50 законапраектаў, амаль 20 з іх прыняты нашымі калегамі ў першым чытанні.

Усяго на дзясятай сесіі Саветам Рэспублікі плануецца разгледзець каля 40 законапраектаў.

Аб некаторых з іх.

Падрыхтаваныя нашы кадэфікаваны акт у сферы лескарыстання — праект Ляснога кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Для далейшага ўдасканалення заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі распрацаваны новы праект закона

артэры з ліній разрэзаў 4–5 сантыметраў, пратэзаванні і пластыцы аорты. Па гэтай аперацыі за мінулы год ніводзін чалавек не адпуляены ў Рэспубліканскі цэнтр кардыялогіі.

Перад выбарамі настрой у калектыве аптымістычны, бадзёрны. Усе мы ў гэты перадвыбарчы перыяд думаем аб дзяржаўнасці. І калі выключыць палітычны складнік гэтага паняцця, у агульначалавечым сэнсе гэта перш за ўсё клопат аб грамадзянах нашай краіны, у тым ліку аб іх здароўі. Менавіта гэта пераконавае нас у тым, што дзяржаўнасць у нашай краіне ёсць і яе трэба захоўваць і падтрымліваць, у тым ліку і асабістым удзелам у выбарах.

Мікалай КАЗАРАВЕЦ, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, навучы, культуры і сацыяльным рэзвіцці:

— Памятаю, для мяне, калі я ўпершыню ішоў на выбары, гэта было вельмі хваляваннем. Сам я родам з Віцебскай вобласці, з вёскі Харкі, што ў Пастаўскім раёне. Выбары адываліся ў гарадскім пасёлку Варапаева, дзе ўсё праходзіла вельмі святочна. Я тады ўпершыню прыйшоў на выбары ўчастак і аддаў свой голас за аднаго з дэпутатаў тады яшчэ Вярхоўнага Савета. Ужо прозвішчаў патэнцыйных парламентарыяў не ўгадваю, праўда, але добра памятаю тое хваляванне, адчуванне адказнасці, калі апуслаў бюлетэнь ва ўруч. Нас, такіх маладых хлопцаў, было чацвёрта. Мы загарда абмяркоўвалі ўсе кандыдатуры, а ў дзень выбараў разам галасавалі. Чамусьці гэтыя дні ўгадваюцца радас-

нымі, вельмі светлымі. І галоўнае — мы адчувалі сябе сапраўды дарослымі людзьмі. Гэта быў моцны душэўны пад'ём. Адказнасць, яе разуменне, гонар за сваю краіну, бо яна давярала нам выказаць сваю думку наконт фарміравання парламенцкага сходу краіны.

Працуючы ў Савец Рэспублікі, мы сустракаемся з маладымі людзьмі, якія ўпершыню галасуюць. Мы запрашаем іх у госці, у наш будынак, і хачу сказаць, што яны таксама хваляюцца, як і мы, калі былі маладымі. Гэтакасама разуменне адказнасці і значнасці гэтага моманту, таму што нарэшце дасягнулі пэўнага ўзросту і праўляюць уласнае волевыяўленне як грамадзяне свай дзяржавы. Таму я лічу, што як было хваляванне ў маладых людзей дзясцігоддзі таму, так яно і засталяся. Бо гэта сапраўды значны крок у плане ўзросту (акурат маладыя людзі дасягнулі 18 гадоў), усё адбываецца ўпершыню (як тут застаецца спакойным?), а самае галоўнае — перш чым аддаць свой голас, малады чалавек вывучае кандыдатаў, іх вопыт, прафесію, ацэнкае, разважае і робіць выбар.

Я лічу, што абавязак кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь — выказаць сваё меркаванне ў плане дзяржаўнага парадку, далейшага развіцця грамадства. Грамадзянін мае права ў нашай дэмакратычнай краіне аддаць свой голас за любога кандыдата, які яму дастападоб. Я, напрыклад, ужо не ў маладым узросце, маю вялікі жыццёвы вопыт, і таму дакладна ведаю, за каго прагаласую 11 кастрычніка. Заклікаю кожнага прыйсці на выбарчы ўчастак і прагаласаваць, тым самым неспрасодна паўдзельнічаўшы ў вырашэнні далейшага лёсу краіны.

Вараніка ПУСТАВІТ. *pustavit@zviazda.by*

з расійскімі калегамі — у ходзе падрыхтоўкі і правядзення Форуму дадаткова да існуючых кантрактаў заключана больш як на \$230 млн экспертных дагавораў, што чарговы шаг сведчыць аб вялізных рэзервах у беларуска-расійскім супрацоўніцтве.

Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па эканоміцы, бюджэце і фінансах (старшыня Уладзімір Іванавіч Панчохоў) неабходна забяспечыць парламенцкае суправаджэнне прынятых дакументаў па ўдасканаленні прамысловай палітыкі.

Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па адукацыі, навучы, культуры і сацыяльным рэзвіцці (старшыня Мікалай Уладзіміравіч Казаравец) напрацаваць прапановы па чарговым трэцім Форуме, які пройдзе ў Мінску ў 2016 годзе і будзе прысвечаны разгляду сацыяльна-гуманітарных пытанняў беларуска-расійскага ўзаемадзейня.

Паважаныя члены Савета Рэспублікі! Характарызоўчы ў цэлым вынікі міжнароднай дзейнасці Савета Рэспублікі ў міжсесійны перыяд, можна адзначыць, што яна была накіравана на замацаванне сувязяў з замежнымі парламентамі і міжнароднымі парламенцкімі арганізацыямі. Выкарыстоўваючы метады парламенцкай дыпламатыі, члены Савета Рэспублікі максімальна садзейнічалі пашырэнню інтарэсаў Рэспублікі Беларусь за мяжой. Праведзена больш як 20 міжнародных сустрэч. Адыбылі прадметныя перагаворы з Прэзідэнтам Рэспублікі Малдова М. Цімофіш, прэм'ер-міністрам Ісламскай Рэспублікі Пакістан М.Н. Шарыфам, міністрам гандлю і прамысловасці Рэспублікі Індыя Нірмалай Сітхараман.

Актыўна міжнародна дзейнасць Савета Рэспублікі прадоўжыцца і ў перыяд дзясятай сесіі. Цяпер працуюць дэлегацыі ў Рэспубліку Беларусь парламенцкіх дэлегацый Чарнагорыі і Рэспублікі Эквадор і беларускіх парламентарыяў у Іран, Індыю, Лаос і Мексіку. Будзе прадоўжана работа ў Парламенцкім сходзе Саюза Беларусі і Расіі, МПА СНД і ПА АДКБ, ажыццёлена падрыхтоўка да ўдзелу парламенцкай дэлегацыі Рэспублікі Беларусь у 133-й Асамблеі Міжпарламенцкага саюза.

Паважаныя калегі! Мы, беларусы, як і ўвесь свет у цэлым, жывём у надзвычайнай нямосты. Гэта яскрава пацвердзіў саміт ААН, які завяршыўся гэтымі днямі і ў якім прынялі ўдзел больш за 150 кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў. З пачуццём абгрунтаванага гонару за нашу краіну, за наш народ мы слухалі выступленне свайго Прэзідэнта, які даў з высокай трыбуны ААН унікальныя па глыбінні, прадзвіжасці і смеласці палітыка-філасофскі аналіз прычын узнікнення сур'ёзнага крызісу ўсёй сістэмы міжнароднай бяспекі, яго праяскнуты заклікаючы да аб'яднання намагаюцца сусветнай супольнасці да зніжэння канфрантацыі і адраджэння ўзаемамога даверу, каб пазбегнуць магчымых трагічных для ўсёга свету наступстваў.

Вельмі востра ў выступленнях А.Р. Лукашэнкі падкрэслівалася сур'ёзна небяспека для сусветнай стабільнасці глабальных эканамічных пагроз, у прыватнасці санкцый, пераделу сярэвальных рынкуў, надборасуленнай канкурэнцыі і іншых з'яў, якія абстрастаюць сусветны крызіс.

Зразумела, што Рэспубліка Беларусь — краіна з такой інтэграванай са знешнім светам экспертаарыентаванай эканоміяй — не магла застацца нездарэ ўбачу, незакранутай гэтымі негатыўнымі працэсамі, яна стала ўцягнутай у магутны вадзаварот не намі разязанай эканамічнай вайны ЗША і ЕС з Расійскай Федэрацыяй.

Наша выйсце адно — мабілізаваць усе нацыянальныя сілы і рэсурсы не толькі для максімальнага змякчэння, амартызасці наступстваў эканамічных і фінансавых санкцый, але паспяховага ў гэтых умовах выхдаду на шлях нармальнага дынамічнага сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь.

Паважаныя члены Савета Рэспублікі! Пастаянная шматпланавая дзейнасць Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнкі па актыўным рэгіянальным супрацоўніцтве Рэспублікі Беларусь з суб'ектамі Расійскай Федэрацыі атрымала сваё развіццё на палях другога Форуму рэгіёнаў Беларусі і Расіі 17-18 верасня — маштабнага праекта Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь і Савета Федэрацыі Федэральнага Сходу Расійскай Федэрацыі.

Асаблівую значнасць Форуму надаў удзел у яго мерапрыемствах прэзідэнтаў Беларусі і Расіі Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнкі і Уладзіміра Уладзіміравіча Пуціна. Іх сістэмныя і канкрэтныя выступленні даюць парламентам і ўрадам дзвюх дружалюбных дзяржаў дакладную праграму дзейняў для істотнага павышэння эфектыўнасці двухбаковага інтэграцыйнага супрацоўніцтва.

У якасці ключавых рашэнняў другога Форуму трэба адзначыць, што падтрымана пазіцыя беларускага боку аб неабходнасці правядзення ўзгодненай, а ў далейшым і адзінай прамысловай палітыкі ў Саюзнай дзяржаве і Еўразійскім эканамічным саюзе. Удзельнікі Форуму лічачы, што садзейнічаць гэтым працэсам павінны меры дзяржаўна-прадпрыемстваў, у тым ліку за кошт сродкаў саюзнага бюджэту. Беларускія кампаніі добра прапрацавалі

КЛЮЧАВАЯ ЗАДАЧА — ЗБАЛАНСАВАНАЕ РАЗВІЦЦЕ ЭКАНОМІКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Для вырашэння грамадска значных задач важна наладзіць канструктыўнае ўзаемадзеянне дзяржавы і бізнесу. Дзяржаўна-прыватнае партнёрства даасць магчымасць дасягнуць балансу інтарэсаў, знізіць рызыкі, а галоўнае — нагрузку на бюджэт пры рэалізацыі буйных інфраструктурных праектаў. Мы дзталёва абмеркавалі гэту праблему на парламенцкіх слуханнях, а адпаведны законнапраект прайшоў сур'ёзнае экспертнае ўдзелам міжнародных спецыялістаў. Сёння ў нас ёсць усе падставы для прыняцця законаў і запатрабаванага часам закона.

На сесіі будуць разгледжаны пытанні падтрымкі малага і сярэдняга прадпрыемства, развіцця рэальнага сектара. Плануецца ўнесці прапраўкі ў заканадаўства ў сферы будаўніцтва, гандлю, лясной і сельскай гаспадаркі. Санс гэтай работы ў тым, каб раскрасць унутраныя рэзервы. Напрыклад, прыняцце Закона «Аб прамысловай бяспецы» даасць магчымасць не проста знізіць пагрозу тэхнагенных катастроф, але і надаць імпульс мадэрнізацыі вытворчасці на прынцыпах «з'яўленай эканомікі».

У цэлым жа большасць плануемых заканадаўчых рашэнняў звязана непасрэдна з забеспячэннем якасці жыцця грамадзян. На гэта, у прыватнасці, накіраваны навацыі ў сферы аховы здароўя, пенсійнага забеспячэння і дзяржаўна-сацыяльнага страхавання.

Асабліва месца ў парадку дня адводзіцца праекту Кодэкса аб культуры. Культура — стрыжань нацыянальнай дзяржаўнасці і аснова сусветнага рэспітэту. Наша задача — стварыць платформу для наватарскіх ідэй і стваральных рашэнняў, нацэленых на ўсебаковае раскрасціц творчага патэнцыялу беларускага народа.

Пашырэнню нацыянальных інтарэсаў будзе садзейнічаць ратыфікацыя аб'ёмнага пакета міжнародных пагадненняў. Гэта прама вынік прадуманага энэргэналітычнага курсу і актыўных дзеянняў улады па пошуку перспектывных рынкуў, стымуляванні інвестыцыйнай дзейнасці, развіцці вытворчай кааперацыі.

Важна, што гэта работа мае канкрэтны эффект — захаванне прадпрыемстваў і стварэнне новых рабочых месцаў, магчымасць працаваць і атрымліваць дастойную зарплату. Сумесна з урадам і бізнес-супольнасцю дэпутатам трэба дабаіцца, каб дасягнуць дамоўленасці атрымаць не толькі сваё практычнае ўвасабленне, але і далейшае развіццё.

Жыві і квітней, Беларусь!

Сэрцам адданыя роднай зямлі

УЧОРА, СЁННЯ, ЗАЎТРА «НАМ ПА-ДОБРАМУ ЗАЙЗДРОСЦЯЦЬ»

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў упэўнены: сацыяльна арыентаваная палітыка дзяржавы гарантуе ёй устойлівае развіццё.

Генадзь ГРЫЦКЕВІЧ,
старшыня Пастаяннай камісіі па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце:

— Вось ужо без малага чвэрць стагоддзя Рэспубліка Беларусь з'яўляецца незалежнай дзяржавай. Тады, у пачатку 90-х, рэспубліка з магутным прамысловым комплексам, багатая на інтэлектуальныя чалавечыя рэсурсы, «зборачны цэх» Савецкага Саюза, засталася адзіна адзіным з шырокім спектрам праблем: пачынаючы ад ліквіднасьці прадукцыі і пошуку рынкаў збыту і заканчваючы націскам звонку, схіленнем да павальнай прыватызацыі, распаду народнага багацця.

Беларусь выстаяла. Адным з галоўных дасягненняў з'яўляецца тое, што тады, у сярэдзіне 90-х, кіраўніцтва не пайшло па шляху Расіі — распаду дзяржаўнай уласнасці за капейкі. Ураду ўдалося захаваць актыўны ўнутры краіны. Сёння Беларусь — адна з нешматлікіх краін былога Савецкага Саюза, дзе існуюць паняцці «льготнае крэдытаванне маладых сем'яў», «льготнае крэдытаванне ўдзельнікаў вайны», дзе захавалася годная школа бясплатнай аховы здароўя, адукацыі і многага іншага. Дзяржава актыўна развівае новыя тэхналогіі і ўкладвае сродкі ў развіццё сацыяльна-эканамічнай інфраструктуры.

Выклікі сучаснасці і дынамічнасць кан'юнктуры патрабуюць пастаяннай напружанасці і здольнасці рэагаваць на іх як мага хутчэй, каб не толькі захаваць ужо дасягнуты пазіцыі ў сусветнай супольнасці, але і заваяваць новыя. Сітуацыя ў свеце прымушае змяняць вектары развіцця, шукаць новыя рынкі, наладжваць кантакты з азіяцкімі краінамі, якія паказваюць для ўсіх зайздросны прыклад росту. Заўтрашні дзень залежыць толькі ад самога чалавека і яго працілівасці, чаго беларусам не пазычаць.

Інэса КЛЯШЧУК,
член Пастаяннай камісіі па заканадаўстве:

— У свой час мы зрабілі стаўку на развіццё чалавечага патэнцыялу — і гэта дало вынікі. Сёння наша дзяржава мае вагу ў сусветнай супольнасці як краіна з міралюбівай палітыкай. Гэта вялікае дасягненне, і яго цэняць як унутры краіны, так і за яе межамі. У нас жывуць працалюбівыя, талерантныя людзі.

Беларусь заўтра — краіна з высокім узроўнем дабрабыту грамадзян. Па некаторых паказчыках наша дзяржава аперэдажае суседнія краіны. Мы традыцыйна робім стаўку на будучыню. Калі ж казаць пра нас, беларусаў, якімі мы станем, то, думаю, характар наш істотна не зменіцца — мы застанемся такімі ж працалюбівымі, талерантнымі, сціплымі. У той жа час я заўважаю, што сённяшняя моладзь вельмі мэтанакіраваная. З такой моладдзю мы зможам зрабіць чымсьці дасягнуць намечаных арыенціраў сацыяльна-эканамічнага развіцця, тым самым яшчэ лепш будзем сябе пазіцыянаваць на міжнароднай арэне.

Наталля ГУЙВІК,
член Пастаяннай камісіі па заканадаўстве:

— Са свайго вопыту скажу — калі бываеш за мяжой, размаўляеш з калегамі з краін Садружнасці Незалежных Дзяржаў, то часта сустракаешся з тым, што нам па-добраму зайздросцяць. Улада раіцца з народам, інтарэсы людзей прызнаюцца галоўнымі. Адметная рыса нашай дзяржавы — у яе сацыяльнай накіраванасці. У нас датуецца сферы жыллёва-камунальнай гаспадаркі, транспарту. Напрыклад, мы плацім 35% ад кошту жыллёва-камунальных паслуг, а ў Расіі за гэта плаціць 90%, што складае там 11% сямейнага бюджэту.

Асаблівую ўвагу наша дзяржава заўсёды надавала сям'і, пажылым і адзіночым людзям, моладзі. Штогод павялічваецца грашовыя дапамогі шматдзетным сем'ям, пенсіі для пажылых людзей. Сёлетня ўпершыню ўведзена такое паняцце, як «сямейны капітал» — і ўжо 982 сям'і атрымалі яго.

Калі казаць пра будучыню нашай краіны, то важна, каб мы захавалі нашы дасягненні. Вялікія спадзяванні ўскладаю на нашу моладзь. У цэлым жа, думаю, Беларусь будзе развівацца спакойна. Галоўнае, каб і надалей захоўвалася адзінства паміж народам і ўладай.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviada.by

■ Праз сэрца

Анатолий КРЭЙДЗІЧ, пісьменнік, журналіст

ВОСЬ ВАМ І ГЛЫБІНКА...

Зямля — шар. І калі глядзець на яе з космасу, адкуль не ўбачыш ні хмарачосаў, ні схаваных у падлесках хутароў, то як вызначыць, дзе на ёй цэнтр зямной цывілізацыі, а дзе глухамань? Усё аднолькавае. Як па мне, дык яно і сапраўды так — дзе знаходзіцца чалавек, там для яго і цэнтр цывілізацыі.

Нядаўна адзін знаёмы ашаламіў мяне пытаннем. Маўляў, ты ж прызнаны пісьменнік, журналіст, рэдактар, дык чаму жывеш не ў сталіцы, а ў маленькім глухім гарадку? У той момант ледзь стрымаўся, каб не пакрыўдзіць яго нецэнзуршчынай. Як можна штодзень бачыць непаўторную прыгажосць роднага горада і лічыць усё гэтае характавае глушшю?

Магчыма, нехта сапраўды марыць жыць толькі ў вялікім горадзе. Магчыма, хтосьці, дасягнуўшы гэтай мэты (і ніякіх іншых!), тым і ганарыцца, і хваліцца... Але я з іранічнай усмешкай уяўляю, з якой з'едлівасцю адрагавалі б на гэтую хвальбу многія жыхары самай аддаленай глыбіні — сапраўдныя гаспадары, якія жывуць адначасова і ў працы, і ў раскошы, радуюцца жыццю і здзіўляюцца, як у горадзе жыццё можа быць шчаслівейшым, чым у вёсцы.

У гэтым маім уяўленні, натуральна, прысутнічаюць мяне зямлякі — тыя, хто прывязвае ў закуточках Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці, што мяжуе з Украінай. Іх, дарэчы, я ведаю вельмі добра, таму што як рэдактар мясцовай райгазеты «Чырвоная звязда» з нумара ў нумар змяшчаю на старонках публікацыі пра самую аддаленую і маленькую вёсачку ў аўтарскім праекце «Украіна» і непасрэдна пра вясковую пад рубрыкамі «Найлепшае ветэранскае падвор'е», «Уладар сяла» (пра малады вясковая сем'я, іх падвор'я) і г.д. У памяці, такім чынам, сотні і сотні сем'яў, якія грунтоўна ўладкаваліся ў тых аддаленых куточках і адчуваюць сябе куды больш камфортна, чым многія жыхары вялікіх гарадоў. І ўжо не трэба быць надта прадбачлівым, каб зразумець, што ў вёсцы можна жыць нашмат лепш і мець значна большы дабрабыт (і грашовы прыбытак, і натуральныя прадуктаў колькі заўгодна), чым у горадзе. Праўда, з адной агаворкай — калі ты не лайдак і не алкаголік. А калі яшчэ і апантаны жывымі ідэямі па развіцці сваёй гаспадаркі альбо бізнесу, то гэтая так званая «глуш» — сапраўдны кландайк,

залатая мясціна, дзе можна рэалізаваць самыя запаветныя мары. Хіба ж гэта не цэнтр цывілізацыі?

Прыклад? Калі ласка: самая аддаленая ў паўночны бок вёска Іванаўскага раёна Тышкавічы. Тут адна толькі фермерская гаспадарка «Знаходка Палесся» (гаспадыня Таццяна Мікалаеўна Каткавец) штогод вырошчвае і рэалізуе ад пятнаццаці да дваццаці тысяч цюльпанаў, не кажучы пра гародніну ды іншыя культуры. Тут жа дзейнічаюць яшчэ не менш чым дзясяткі падобнага кшталту прыватных гаспадарак, якія аказваюць самыя разнастайныя паслугі, найперш агракультурныя. А які Дом культуры! Не дом, а палац. Тут штогод ладзіцца міжнародны фестываль «Фальклор без межаў» і мноства іншых культурных мерапрыемстваў.

Другі прыклад: самая аддаленая ў паўднёвы бок мясціны раёна, якія мяжуюць з Украінай. Цэнтр — аграгарадок Адрывіжы. А ў ім — шыкоўная, велічэзная, з усімі выгодамі (ад спартыўных пляцовак да саўны і памяшкання, у якім праводзіць хоць вяселле, хоць любое іншае масавае мерапрыемства) аграгарадка «Прыазёрная», якая прытулілася да велічнага возера Плясчанае на ўездзе ў аграгарадок. А які шыкоўны басейн у гэтай жа шыкоўнай школе!

Вось яна якая — глыбінка беларускага Палесся. Я знарок узгадаў самыя далёкія пункты раёна. А ў тых, якія размешчаны бліжэй да райцэнтра, умовы жыцця яшчэ лепшыя. Пра тое, як па-майстарску і з фантазіяй вясковы ўладкоўваюць свае сядзібы, пісаць можна бясконца. Гэта мноства дэкаратыўных раслін — кветкі, кусты, дрэвы, гэта выкладзеныя каменем сцяжынікі, гэта сажалачкі і малыя архітэктурныя формы. І мы пішам, пішам, пішам... Адных толькі нечуваных да гэтага часу назваў кветка пералічыў у газеце не адну сотню. Вось бы рэспубліканскім СМІ зрабіць праект нашталт іншым «Украіны», у рамках якога паказваць, як заможна жывуць беларусы, сапраўдныя гаспадары сваёй зямлі ў самых далёкіх ад цэнтра сельсавета (не кажучы пра райцэнтр, а тым больш пра сталіцу) маленькіх вёсках, ды нават хутарак, што захаваліся да сённяшняга часу. Улетку ды восенню збірай ды здавай грыбы, ягады, іншыя дары лесу, гародніну, садавіну... Гэта ж такі заробак, што

гараджанін пазаздросціць! Ды і ў любую пару года знойдзецца заняткаў, а значыць, і прыбытак.

Вёска — наша найперш духоўнае, але ў немайло ступені і матэрыяльнае багацце, стрыжань нашай грамадзянска-беларускасці. Тут святы заварожваюць сваёй маляўнічасцю, разнастайнасцю народных промыслаў, перанятых праз многія пакаленні. Тут такія прыгожыя сядзібы — у кветках, зеляніне, з усялякай іншай аздабай! Вядома, трапляюцца і старэнкія хаткі — з увагнутымі дахамі, зараслыя хмызам. Што ж, жыццё такое — нешта нараджаецца, а нешта памірае. Тое, што адмірае, мясцова ўлада імкнецца як мага хутчэй прыбраць, каб на гэтым месцы закрасавала прыгажосць. Але ж не ўсе справы — у адзін момант. Галоўнае — дынаміка ёсць. А найгалоўнейшае — моладзь пачала разумець, што сёння вёска — найпрыдатнейшы куточак для жыцця. Дзетка і ў школу завязваюць, і дахаты прывязваюць, розныя льготы, культурнае жыццё віруе (у Іванаўскім раёне падземі культурнага жыцця адной толькі невялічкая вёска

✓ **Тыя, хто вярнуўся ў бязлюдныя вёсачкі і зрабіў на роднай зямлі сябе і сваю справу, даюць прыклад іншым: глядзіце, колькі тут магчыма сцяць — горад іх столькі не прапануе!**

Зялядыне Адрывіжынскага сельсавета, да якой амаль 40 кіламетраў ад райцэнтра, у райгазеце адводзіцца ледзь не старонкі, і заслужана, дарожная ды іншая інфраструктура ўдасканальваецца... Сапраўды, не тое што ў горад не хочацца перабрацца, а якраз з горада карціць уцячы ў тую «глухамань», якая насамрэч самы прывабны куточак на зямлі.

Людзі, грамадства пакуль толькі пачынаюць усё гэта ўсведамляць. Але тэндэнцыя ўжо набірае абароты. Тыя, хто вярнуўся ў бязлюдныя вёсачкі і зрабіў на роднай зямлі сябе і сваю справу, даюць прыклад іншым: глядзіце, колькі тут магчыма сцяць — горад іх столькі не прапануе!

Думаю, пагодзіцца са мной: жыць жыццём краіны сёння можна і на самым яе ўскрайку, а можна перабрацца ў мегаполіс — і нібыта не жыць. Дык выбіраем жыццё?

■ Добрая навіна

КАБ У ПАЛЁТАХ ЖЫЛІ САМАЛЁТЫ

Работы падрыхтоўчага перыяду па будаўніцтве другой ўзлётна-пасадачнай паласы ў Нацыянальным аэрапорце «Мінск» плануецца распачаць у найбліжэйшы час. Пра гэта падчас анлайн-канферэнцыі на сайце БЕЛТА паведаміў першы намеснік міністра транспарту і камунікацый Яўген РАГАЧОЎ. «У адпаведнасці з графікам, увесці аб'ект у эксплуатацыю мяркуюцца да канца 2018 года. Работы падрыхтоўчага перыяду мы плануем распачаць ужо ў найбліжэйшы час, магчыма, на працягу месяца-паўтара».

Другая ўзлётна-пасадачная паласа ў сталічным аэрапорце патрэбна ў першую чаргу для забеспячэння рэзерву, каб з часам правесці капрамонт першай, што прадугледжвае закрыццё дзеючай паласы на працяглы перыяд. Новая ўзлётна-пасадачная паласа будзе зольна прымальна ўсе цяпер існуючыя паветраныя барты, уключаючы Airbus A380 — самы цяжкі ў свеце пасажырскі самалёт. Другая паласа павінна размясціцца

паралельна існуючай на адлегласці 1 850 метраў. А да работ другой чаргі будаўніцтва авіярамонтнага завода каля Нацыянальнага аэрапорта «Мінск» плануецца прыступіць у канцы лістапада. Яўген Рагачоў распавёў, што цяпер вядуцца работы па першай чарзе (у якую ўваходзіць будаўніцтва перона, рулежнай дарожкі і агароджы тэрыторыі), якія завершацца ў лістападзе.

У Мінскага авіярамонтнага завода больш чым 45-гадовы вопыт працы. На прадпрыемстве рамонтуюць самалёты Ту-134, Як-40, Як-42, Як-52. З пераносам і мадэрнізацыяй завода на яго плошчач зможуць абслугоўвацца самалёты заходняй вытворчасці, такія як Boeing, Airbus, CRJ.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@zviada.by

■ Знайсці сябе

«Дзякуй» ад вучня дорага каштуе»

У краіне ёсць педкалектывы, якія напалову складаюцца з колішніх выпускнікоў

Вось ужо другі год запар у Міністэрстве адукацыі з задавальненнем канстатуюць рост цікавасці з боку выпускнікоў да педагагічных спецыяльнасцяў. Сёлета амаль усе яны ўкамплектаваліся яшчэ ў першую хвалю і абвешчаць дадатковы набор не спатрэбілася. З чым звязана новая тэндэнцыя, ці ўдалося разбурыць стэрэатып, які склаўся ў грамадстве наконт непрэстыжнасці прафесіі настаўніка, і наколькі якасным атрымаўся набор — пра ўсё гэта мы гутарым з рэктарам **БДПУ Аляксандрам ЖУКОМ**.

ДЫЯГНАЗ — ПЕДАГОГ

— *Аляксандр Іванавіч, ці задаволены вы сёлетнім наборам?*

— Не буду ўтойваць: вынікі прыёмнай кампаніі нас парадавалі. Па-першае, мы выканалі бюджэтны набор на дзённай і заочнай форме навучання, прычым з першай спробы. Цалкам выканалі і мэтавы набор. Больш за тое, на мэтавыя месцы ў нас нават склаўся конкурс. На навучанне на ўмовах аплаты ў БДПУ было пададзена на 30% больш заяў, чым летась: на 1300 платных месцаў прэтэндаваў 1571 чалавек. На многія спецыяльнасці змаглі паступіць не ўсе ахвотныя. Па—другое, радуе якоесь нашага набору: жаданне атрымліваць педагагічную адукацыю выказалі 132 медальісты і ўладальнікі дыпламаў з адзнакай, што амаль на траціну больш, чым летась. Да таго ж у конкурсе за права быць студэнтам БДПУ ўдзельнічалі 270 выпускнікоў ліцэяў і гімназій, што на 40% больш, чым у папярэднім годзе.

Абітурыенты пайшлі на педагагічныя спецыяльнасці, і мы гэта бачым не толькі на прыкладзе БДПУ, але і на прыкладзе іншых ВНУ, дзе таксама рыхтуюць педагагічныя кадры. У чым прычына? Мы ўсе адчуваем, што ў грамадстве, нарэшце, пачынае змяняцца стаўленне да прафесіі педагога. І мы і самі сталі больш актыўна прапагандаваць гэту прафесію; да таго ж падключыліся і сродкі масавай інфармацыі. І мы ўдзячныя «Звяздзе» за тое, што яна асвятляе дзейнасць педагогаў на самых розных узроўнях адукацыі…

Безумоўна, адыграў сваю ролю і стагадоў юбілей найстарэйшай педагагічнай ВНУ краіны, які мы адзначылі напрыканцы мінулага года і дзякуючы якому ўдалося прыцягнуць да сябе ўвагу грамадскасці. Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт наведваў кіраўніка нашай дзяржавы, сустрэўся са студэнтамі і выкладчыкамі, і ўсе пачулі яго пазіцыю — прафесія педагога надзвычай важная. Прэзідэнт сам педагог па адукацыі і вельмі тонка адчувае гэтыя моманты. Да юбілею было прымержавана адкрыццё скульптурнай кампазіцыі «Настаўніца першая мая», якая ўжо паспела стаць брэндом горада.

— *А ці спраўдзіліся вашы чаканні з прыходам ва ўніверсітэт медальістаў? Наколькі «якасныя» атрымаліся з іх першакурснікі?*

— Мы вывучылі вынікі і змянія, і летняй сесіі студэнтаў, якія дзякуючы наяўнасці школьнага медалю былі залічаны летась без экзаменаў. Па выніках дзвюх сесій іх сярэдні бал склаў 7,4. Больш паспяхова медальісты навучаюцца на гістарычным факультэце (8,5 бала) і на факультэце сацыяльна-педагагічных тэхналогій (вышэй за 8 балаў). Больш складана вучоба даецца тым, хто навучаецца на факультэце прыродазнаўства і фізіка-матэматычнай. Гэта і зразумела. Але для нас воль што важна ў першую чаргу: медальісты — тыя школьнікі, якія прывычаліся сістэмна працаваць па ўсіх прадметах, і нават калі яны дзвесці недацягваюць, то іх працаздольнасць і звычка да сістэматычнай разумовай працы ўсё роўна прыносяць плён — для навучання ў ВНУ гэтыя якасці вельмі важныя. Ім трэба толькі дапамагчы, а яны будуць расці. Упэўнены, што рэзэнне пранавачае медальістам ільготы пры паступленні было правільным і свечасовым.

— *На ўсіх спецыяльнасцях і ва ўсіх ВНУ ёсць выпадковыя людзі. Але калі такі выпадковы чалавек трапіць у педагагічны ўніверсітэт, ці можна спадзявацца, што за гады вучобы з яго вырасце педагог?*

— Шанцы — пяцідзясят на пяцідзясят. Усё ж такі, калі ў чалавека няма схільнасці і інтарэсу да педагогікі, то наўрад ці з яго штосці атрымаецца. Вось чаму мы зацікаўлены ў ко мага больш ранняй прафярэнтацыі, каб выбар быў свядомы, а не спантанны. У гэтым навучальным годзе ў розных рэгіёнах краіны створана больш як 100 педагагічных класаў і груп, у якіх будуць навучацца каля 1,5 тысячы дзесяцікласнікаў. Усе яны цягам двух гадоў паралельна з вывучэннем на павышаным узроўні пэўных прадметаў (матэматыкі, фізікі, хіміі, біялогіі, гісторыі Беларусі і г.д.) будуць асвойваць факультатывны курс «Уводзіны ў педагагічную прафесію». Мы ўжо ўнеслі ў Міністэрства адукацыі прапанову, каб гэтыя вучні маглі паступаць на педагагічныя спецыяльнасці без экзаменаў пры выкананні дзвюх умоў: наяўнасці рэкамендацыі педагагічнага калектыву ўстанова адукацыі, дзе яны навучаліся, і аднак 7 (сем) і вышэй балаў па ўсіх прадметах вучэбнага плана. Факультатывны курс дапаможа вучням «дыягнаставаць» свае педагагічныя здольнасці, а педагагічнаму калектыву — аб'ектыўна ацаніць прафесійную прыдатнасць навучэнцаў да педагагічнай дзейнасці. Яго змястоўнае поле ўключае чатыры модулі: «У свеце педагагічнай прафесіі», «Чалавек, які пазнае: практычная псіхалогія пазнання»,

«Я ў педагагічнай прафесіі» і «Пазнай самога сябе». Плюс вучні педагагічных класаў будуць прыцягвацца да працы з малодшымі школьнікамі, каб у іх была матчымасць ацаніць, наколькі гэта для іх блізка і цікава.

НАЙЛЕПШАЯ ПРАФАРЫЕНТАЦЫЯ — САМ НАСТАЎНІК

— *Скажыце, а ці шмат сярод сёлетніх першакурснікаў мінчан?*

— Прафесіі настаўніка даводзіцца сёння канкуруйраваць на рынку працы з новымі прафесіямі, якія абяцваюць высокі заробак, мабільнасць і імклівы кар’ерны рост. Яны на слыху, і моладзь (асабліва сталічная) гатова ісці туды, дзе можна атрымаць хуткія і вялікія грошы.

Мінчане ў сёлетнім наборы складаюць крыху больш як пятаю частку. Гэта няшмат. А лідзіруе ў нас Мінская вобласць — прадстаўнікі сталічнага рэгіёна ў агульнай колькасці першакурснікаў складаюць 33 працэнты. Мінск жа пакуль недапрацоўвае. Недапрацоўваюць і Камітэт па адукацыі, і раённыя аддзелы адукацыі, і самі педагогі, якія не клапацяцца пра падрыхтоўку змены. Самая лепшая прафярэнтацыя — гэта сам настаўнік, звычайны настаўнік у школе. А ў нас педагогі — як той шавец без ботаў. З самага пачатку, з дзіцячага садка педагогі навучаючы і выховаюць дзяцей, але пры гэтым не бачаць у іх будучыя настаўнікі. Калі мы, педагогі, не будзем прапагандаваць сваю прафесію сярод вучняў, не будзем шукаць таленавітых хлопцаў і дзяўчат і іх падтрымліваць, то заўтра ў школе не будзе каму працаваць. А ў Мінску вельмі высокая патрэба ў кадрах. Горад падаў нам заяўку амаль на 1,5 тысячы маладых спецыялістаў, а мінчан сярод нашых выпускнікоў было ўсяго 140 чалавек. Між іншым, у Мінску — 250 школ, і калі б кожная з іх даслала хоць бы па чатыры выпускнікі, гэта была б ужо тысяча педагогаў. Не такая ўжо складаная задача — убачыць гэтых дзяцей і правільна іх скіраваць.

Нават педагагічны класы фарміруюцца ў сталіцы неактыўна. Я лічу, што інфармацыя наконт ільгот, якія будуць мець выпускнікі такіх класаў, не была свечасова даведзена да дзесяцікласнікаў і іх бацькоў. Таму задана нумар адзін для ўсіх педагагічных калектываў — арыентацыя на прафесію настаўніка.

— *Ведаю, што ваш ўніверсітэт шукаў школы, педагагічны калектыв ў якіх больш чым на 30% складаецца з колішніх выпускнікоў. Які плён прынёслі вашы пошукі?*

— У краіне ёсць школы, педагагічны калектыв якіх амаль напалову складаецца са сваіх выпускнікоў. Напрыклад, у педагагічным калектыве Ашмянскай сярэдняй школы №11 была яе вучні складаюць 47 працэнтаў, у Ліцэі БДУ — 30 працэнтаў. Нас цікавіла, чаму вучні, атрымаўшы педагагічную спецыяльнасць, вяртаюцца ў родныя сцены? Заробкі ў настаўніку адрозніваюцца нейстотна, значыць, ёсць нейкія іншыя фактары. Мяркуем, што гэта асаблівае атмасфера ў навучальнай установе, дзе настаўнік з’яўляецца ключовай фігурай і карыстаецца бяспстрычным аўтарытэтам у вучняў. Плюс асаблівае стаўленне да маладога настаўніка ў калектыве, яго ўсебаковая падтрымка. Лічым, што гэты феномен патрабуе дадатковага вывучэння. Трэба працаваць з такімі школамі, каб прапагандаваць і распаўсюджаць іх вопыт на ўсю краіну.

— *Яшчэ Чэрчыль казаў, што школьныя настаўнікі валодаюць уладай, пра якую прэм’ер-міністры могуць толькі марыць. Але сітуацыя змянілася: інтэрнэт па сіле ўплыву на маладых людзей істотна пераўзыходзіць магчымасці сучаснага настаўніка. І як педагогу ў сучасных умовах заваяваць аўтарытэт у дзяцей?*

— Інфармацыйныя тэхналогіі наступаюць. Дзеці валодаюць многімі навыкамі нават лепш за сваіх педагогаў, таму наша задача — сфарміраваць у сваіх выпускнікоў ІТ-кампетэнцыі, навучыць іх працаваць у інфармацыйным грамадстве. Я маю на ўвазе не толькі карыстанне камп’ютарам для прэзентацый, але і арганізацыю сеткавага ўзаемадзеяння, працу на аддаленым доступе, рэалізацыю праектных тэхналогій… Гэта новы пласт прафесійных кампетанцый педагогаў, які патрабуе паскоранага засваення, інакш мы адстанем ад дзяцей. Зараз наш універсітэт распрацоўвае прафесійны стандарт педагога, у якім мы прапісваем новыя кампетэнцыі, звязаныя з ІТ-тэхналогіямі і працой з сям’ёй у новых умовах. У апошнія гады назіраецца крызіс сям’і, у нас шмат няпоўных сем’яў. Усё

Аляксандр ЖУК:

«Дзякуй» ад вучня дорага каштуе»

гэта трэба ўлічваць у падрыхтоўцы педагогаў. І трэці новы напрамак — гэта інклюзіўная адукацыя: кожны педагог павінен быць гатовы да працы з дзецьмі з асаблівасцямі развіцця і іх бацькамі.

Я ўпэўнены, што перш чым вучыць дзяцей, іх трэба палюбіць. Настаўнік — унікальная прафесія, якая патрабуе ад яе ўладальніка мэтанакіраванасці і самаадданасці, незвычайнай душэўнай шчодрасці, павагі і, самае галоўнае, любові да сваіх вучняў. **Веды нельга даць: задача настаўніка — стварыць на ўроку такую атмасферу, каб вучні хацелі іх браць: ці таму, што веды дае іх любімы настаўнік, ці таму, што ім даходліва патлумачылі, навошта гэтыя веды патрэбны.** Імідж настаўніка залежыць ад таго, наколькі ён адпавядае патрэбам часу.

Сучасны настаўнік павінен выкарыстоўваць на сваіх уроках такія метадыкі і педагагічныя прыёмы, каб дзецям было цікава вучыцца. Навучыцца абуджаць цікавасць да свайго прадмета і да навучання ўвогуле — адна з галоўных задач педагога.

«ПЕРШЫ»

Ў КОЖНАГА СВОЙ

— *Калісьці кінастужка «Дажывём да панядзелка» выклікала ў савецкім грамадстве не менш бурную палеміку, чым расійскі серыял «Школа» ці кінастужка «Геаграф глобус пратіў». Нядаўна выйшаў яшчэ адзін неадназначны расійскі фільм «Вучылка». Ва ўсіх гэтых работ ёсць які прывільнікі, якія дзякуюць за тое, што кінематограф прыцягвае ўвагу грамадства да праблем сучаснай школы, так і апаненты. А якой думкі прытрымліваецца вы?*

— Я лічу, што фільмы ўзроўню «Дажывём да панядзелка», «Расклад на пасляз’яўтра», «Вялікі перапінцы» павінны здымацца сучаснымі рэжысёрамі, бо ў цэнтры ўсеагульнай увагі аказваецца асоба настаўніка. Такага настаўніка, якіх не хапае ў школах. У Дзень ведаў наш выпускнік Паша Радкевіч (адзін з самых лепшых маладых педагогаў сталіцы) прывёў і сваіх вучняў на ўрок ва ўніверсітэт. Я пацікавіўся ў пяцікласнікаў, якім яны бачаць настаўніка? Дзяўчынка кажа: «Справядлівым». Пытаюся: «А што гэта азначае?» «Ён павінен нам ставіць такія аднакі, якія мы заслугоўваем». Іншая кажа: «Ён павінен быць разумным». Так тлумачыць матэрыял, каб нам было ўсё зразумела». Хтосьці скажаў, што настаўнік павінен быць творчым: і на гітары іграць, і спяваць, і танцаваць… Любоў да школы ў многіх дзяцей звязана з асобай першага, і ў прыватнасці з першай настаўніцай. Чаму мы прывыццалі скульптурную кампазіцыю на ўваходзе ў педагагічны ўніверсітэт менавіта першай настаўніцы? Таму што ролю першага настаўніка ў жыцці кожнага з нас пераацаніць немагчыма.

— *А каго са школьных настаўнікаў памятаеце вы і чаму?*

— Я вучыўся ў 93-й сталічнай школе. Мая першая настаўніца Галіна Мікалаеўна Яблыкава была сапраўдным педагогам. Дзякуючы ёй я, не паспеўшы пацаць, кінуў курчык яшчэ ў трэцім класе (*смяецца*). Прызнаюся, што быў вельмі актыўным хлопчыкам і з дысцыплінай у мяне не ўсё было у парадку. А яна вельмі цярпліва і беражліва працавала са мной. Ужо ў сярэдніх класах моцна ўплыў на мяне аказаў мой настаўнік працоўнага навучання Ігар Яўгенавіч Перагуд: ён захапіў мяне сваім прадметам, навучыў працаваць на станках, з металам і драўнінай. Я нават быў прызёрам гарадской алімпіяды па працоўным навучанні, хоць захапляўся спортам. Вельмі ўдзячны нашаму класнаму кіраўніку ў 10-м класе Ганне Яўсееўне Камінскай. Яна працавала з намі ўсяго год, але дала мне і маім аднакласнікам больш, чым многія настаўнікі за пяцігадовы гады, таму я і па сённяшняй дзень вышнюю яе і з 8 Сакавіка, і з Днём настаўніка.

— *Аляксандр Іванавіч, вы працавалі і са школьнікамі, калі ўзначальвалі Ліцэй БДУ, і са студэнтамі. А з кім працаваць больш складана?*

— А яшчэ я сем гадоў узначальваў Акадэмію паслядыпломнай адукацыі. У мяне бяссценны вопыт (*смяецца*). Паўсюдна свая спецыфіка. У ліцэй прыходзяць адораныя, мэтанакіраваныя і матываваныя падлеткі, але яны збіраюцца ў адным месцы, і тут ужо сярод іх зноў выяўляюцца лідары. Гэта трэба абавязкова ўлічваць у рабоце. У Акадэміі паслядыпломнай адукацыі доводзілася сутыкацца з дарослымі людзьмі, а з прафесіяналамі так, як са студэнтамі, працаваць не будзеш. Студэнты, з аднаго боку, гэта ўчарашнія школьнікі, а з другога — заўтрашнія педагогі. Значыць, трэба фарміраваць іх асобнаыя якасці. Зараз мы выстройваем сістэму метадаў і тэхналогій (сучасных, інтэрактыўных, праблема-арыентаваных), каб вучэбны працэс мадэляваў будучую прафесійную дзейнасць, каб ужо на занятках яны лаглыбляліся ў педагагічныя сітуацыі, з якімі дзвядзятца сутыкацца ў працэсе сваёй работы. Жыццё настаўніка няпростае, але цікавае, бо ён фарміруе ў дзяцях асобу. І калі, пакідаючы школу, яны гавораць табе «дзякуй», гэта вельмі дорага каштуе. Цяжка сказаць: быць настаўнікам — гэта прызнанне, дар Божы ці штосці іншае. Але калі ў чалавека гэты дар ёсць, то ён абавязкова павінен яго рэалізаваць!

Гутарку вяла Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

■ Што на палетках?

УСЕ АДЦЕННІ АЙЧЫННАЙ БУЛЬБЫ

Белая, жоўтая, крэмавая —

яна па-ранейшаму застаецца ўлюбёнай стравай беларусаў

Бульба — гэта той прадукт, ад якога ў пэўнай ступені залежыць харчовая беспэка Беларусі. Зараз у краіне ў самым разгары ўборка «другога хлеба». Аграрыі сабралі ўжо больш за палову ад запланаванага аб’ёму. Нягледзячы на засушлівы год, спецыялісты абяцваюць добры ўраджай. Пра ход уборкі, новыя сарты бульбы, першую міжнародную спецыялізаваную выставу «Еўразійская бульба — 2015», якая прайшла зусім нядаўна, і многіяе іншае расказаў намеснік генеральнага дырэктара па навуковай працы навукова-практычнага цэнтра НАН Беларусі па бульбаводстве і плодаагародніцтве Вадзім МАХАНЬКО.

Найлепшы клімат — умераны

Бульбы ў Беларусі сёлета пасадзілі на 10 тысяч гектараў больш, чым у мінулым годзе.

— Аднак важнае слова сказала надвор’е. Глеба на тэрыторыі краіны адчувала недахоп вільгаці. І калі на збожжавыя гэта ўплывае менш, то бульба — якрз тая культура, якая патрабуе вялікай яе колькасці. Для фарміравання толькі аднаго кілаграма сухой масы бульбы неабходна каля 500 л вады, — растлумачыў намеснік генеральнага дырэктара.

З-за засухі ўраджай бульбы панёс некаторыя страты, у цэлым ураджайнасць аказалася ніжэйшай за леташнюю.

— Аднак у тых гаспадарках, дзе ажыццяўлялася пасадка кандыцыйным насеннем і дзе ўнеслі поўную дозу мінеральных і арганічных угнаенняў, правялі ўсе неабходныя ахоўныя мерапрыемствы, засуха крытычна не паўплывала. У прыклад можна прывесці Талачынскі кансервавы завод, які ўваходзіць у склад нашага цэнтра. На асобных участках гаспадаркі збіралі па 50 тон з гектара, а самы вялікі ўраджай далі беларускія сарты «Брыз» і «Уладар» — на ўзроўні 58—59 т/га, — падкрэсліў Вадзім Маханько.

Год для бульбаводства вельмі складаны яшчэ і таму, што ўмовы надвор’я мінулага года паўплывалі ўжо на сёлётную вясненія пасадкі. Летась былі высокія тэмпературы, бульба перагравалася, а дзе-нідзе нават адбылося пераўшчыльненне глебы.

— Бульба — гэта культура ўмеранага клімату. Аптымальная тэмпература для яе росту і развіцця складае ад 14 да 17 градусаў. І тыя тэмпературы, якія апошнія дзесяць гадоў пануюць у краіне, не лепшым чынам уплываюць на ўраджай, — выказаў сваю думку намеснік генеральнага дырэктара.

Тым не менш ён адзначыў, што ўборчаная кампанія ідзе па графіку, і сёлета да яго складання падышлі больш дакладна і дыферэнцыравана. Летась частка гаспадарак не зраэгавала на павышаную тэмпературу і пачала ўборку бульбы ў звычайныя тэрміны. Пазней гэты ўраджай дрэнна захоўваўся. У гэтым годзе большасць дачакаліся зніжэння тэмпературы, калі бульба астыла ў глебе.

І ўсё роўна выгадна!

Бульбаводства заўсёды мае на ўвазе вялікую колькасць выдаткаў. Каб пацаць вырошчваць бульбу, неабходна мець велізарную суму грошай. Сховішча нават сярэдняга класа будзе каштаваць каля 1 мільёна долараў. Далей камбайн — каля 100 тысяч еўра. Для пасадкі неабходна 3,5 тоны насеннага матэрыялу з разліку на 1 га плошчы. Кошт насеннага матэрыялу элітнай бульбы ў 2015 годзе складуў 4,5 тысячы беларускіх рублёў за адзін кг. Выдаткі на адзін гектар, якія ўключаюць усе неабходныя працэдуры, складаюць да 3,5 тысячы долараў. Карціну таксама можна дапоўніць велізарнымі транспартнымі выдаткамі і іншымі, — па той жа складкавой інфраструктуры, а гэта дазваляе смела дадаць яшчэ 300-400 тысяч долараў. І ўсё ж такія затраты больш чым апраўданыя, бо ў выніку аддача ад кожнага гектара вышэйшая, чым ад збожжавых.

Ад бульбы не паўнеюць

Старых сартоў у краіне засталася зусім мала. Як адзначыў Вадзім Маханько, сёння ў рэестры Беларусі самым старым з’яўляецца «Ласунак», які быў занесены ў рэестр яшчэ ў 1988 годзе.

— Мы прытрымліваемся таго пункту гледжання, што замена сартоў больш эфектыўная, чым іх абнаўленне, калі стары гатунк працягваюць усяляк падтрымліваць. А вось у Еўрасаюзе выкарыстоўваюць да 60% сартоў, якія створаны 50 і больш гадоў таму! Калі ўзяць канец 70-х — пачатак 80-х гадоў, то беларускія сарты займалі кожны чацвёрты гектар пасадак ў ССР. І тыя вынікі, якія былі атрыманы па «Тэмпу» і

■ Чулі!?

ЭКСКУРСІЯ — НА... ЗАВОД

У Гродзенскай вобласці неабходна развіваць вытворчы турызм, лічаць мясцовыя ўлады

На думку Уладзіміра КРАЎЦОВА, старшыні аблвыканкама, у рэгіёне недастаткова развіты вытворчы турызм, папулярнасць якога ў свеце сёння набірае абароты. «Гэты вопыт вядомы, але яго ўкараненнем прадметна мы не займаемся», — падкрэсліў ён.

У вобласці ёсць прыклады ўдалай арганізацыі турыстычных маршрутаў на вытворчасці, які і падпрпрыемстваў, якія

«Лошыцкім», можна свабодна занесці ў Кнігу рэкордаў Гінэса. Але ж з тых часоў селекцыя не стаіць на месцы. Рынак бульбы моцна адаптуецца да новых умоў надвор’я, якія пастаянна змяняюцца. Змены датычацца і «геаграфіі» шkodнікаў, і бульбяных хвароб. Напрыклад, 25 гадоў таму паўночная мяжа каларадскага жука супадала з геаграфічнай мяжой Беларусі. Сёння гэтая мяжа знаходзіцца на тэрыторыі паўднёвай Карэліі, што прымушае перастройваць селекцыйную праграму, — адзначыў спецыяліст.

Вадзім Маханько згадаў, што яшчэ 30 гадоў таму беларусы любілі есці бульбу з белай мякаццю, круглай формы. Сёння 75% беларусаў аддаюць перавагу жоўтай бульбе авальнай формы з крэмавай мякаццю, а 10-15% насельніцтва свядома ўжываюць бульбу кулінарнага тыпу «А», якую трэба рэзаць нажом.

— Кажучы, што там менш крухмалу і ад яе цяжка распаўнець. Хачу вас запэўніць, што ад бульбы не паўнеюць. Гэта адбываецца ад спалучэння бульбы з мясам, — удакладніў спецыяліст.

Самы папулярны сорт

У Беларусі гэта — «Скарб». Ён і сёння займае каля чвэрці ўсіх бульбяных пасадак у нашай краіне. На другім месцы — «Брыз». Ён дае добры ўраджай штогод і практычна ў кожнага гаспадара. Многія фермеры адзначаюць, што пачыналі свой бульбяны бізнес менавіта з яго. З 12 асноўных сартоў, якія даюць 75-80% вала бульбы ў Беларусі, толькі 3 — імпортныя.

НОВЫЯ КАНТРАКТЫ

Па словах Вадзіма Маханько, першая міжнародная спецыялізаваная выстава «Еўразійская бульба — 2015» прайшла паспяхова.

— Для Беларусі гэта важнае мерапрыемства, бо мы краіна з развітым бульбаводствам. Нам ёсць што паказаць і прапанаваць. У арганізацыі выстаўкі актыўны ўдзел прынялі наш цэнтр і Нацыянальная акадэмія навук. Яна праводзілася па трох напрамках: сартывы і насенны матэрыял, тэхналогіі і машыны, а таксама сродкі аховы, угнаення, стымулятары росту. Мы прадставілі ўсё самае перадавое: больш за 60 сартоў, шэраг тэхнікі, некалькі тэхналогій захоўвання... Вынікам сталі новыя кантракты на пастаўку харчовай і насеннай бульбы ў розныя рэгіёны Расіі.

Дарэчы, кажучы аб ураджайнасці, айчынным гатункім не саступаюць у большасці параметраў зямельным. Пры аднолькавых умовах яны будуць даваць ураджай таго ж узроўню і з той жа якасцю. Таму беларуская бульба можа свабодна ісці на экспарт у Еўропу. Але з-за шмат якіх фактараў, у тым ліку і дзякуючы абароне ўласнага вытворцы ў Еўропе, Беларусь не можа экспартаваць туды свой другі хлеб. Таму практычна ўсё сёння па-ранейшаму рухаецца ў бок Расіі.

Каб вывесці адзін толькі сорт бульбы, які будзе стабільна прыносіць ураджай, штогод неабходна мінімальна атрымліваць 100 тысяч новых узораў і 10 гадоў выпрабавваць. У рэестры Беларусі 45 айчынных гатункаў. Усяго ж афіцыйна на тэрыторыі нашай краіны зарэгістравана 135 сартоў бульбы. Напрыклад, у рэестры Галандыі — каля 150 сартоў бульбы, Германіі — 220, Расіі — каля 400. Па ўсім свеце іх налічваецца да 15 тысяч.

А як жа чыпсы?

Крыху парадаксальным з’яўляецца тое, што ў нашу бульбяную краіну да гэтага часу імпартауюць велізарную колькасць чыпсаў. Сёння ў Беларусі вырабляюць чыпсы з бульбяной мукі. Еўрапейскія ж чыпсы робяцца з сучальнай бульбы. У цэлым самая лепшыя чыпсы ў свеце робяцца з 4-5 сартоў. У Беларусі вытворчасць чыпсаў з сучальнай бульбы сёння немагчымай за прычыны адсутнасці дастатковай сыравіннай зоны і тэхнічных умоў. Цяпер у гэтым кірунку таксама вядзецца праца. У наступныя некалькі гадоў сітуацыя павінна змяніцца на карысць спажываўца.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. *kryzhevich@zviazda.by*

■ Купляй беларускае!

КАНКУРЭНЦЫЯ МОЦНАЯ. АЛЕ МЫ МАЦНЕЙ

Перакананы кіраўнік саўгаса «Зара» Алэг СЛІНЬКО

Саўгас-камбінат «Зара», што на Мазыршчыне, — прадпрыемства маладое. Яно было заснавана ў 1996 годзе. Тым не менш вытворчасць, арганізаваная тут, з'яўляецца прыкладам для многіх. За 19 гадоў дамагліся значнага павелічэння аб'ёмаў кармавай базы, пагалоўя жывёлы, магутнасцяў перапрацоўчых цэхаў, пашырэння сеткі фірменнага гандлю. Дырэктар саўгаса-камбіната Алэг СЛІНЬКО падкрэслівае, што такім чынам закладзена аснова для далейшага стабільнага развіцця прадпрыемства і матэрыяльнага дабрабыту калектыву пры любых знешніх фактарах.

— «Зара» была створана сённяшнім старшынёй Гомельскага аблвыканкама Уладзімірам Дворнікам. Яму і цяпер не аб'якава, як жыве калектыву, якому ён прысвяціў шмат гадоў. Нам важна яго ацэнка нашай працы. Імкнемся працаваць так, каб прымнажаць тое, што ў свой час было ім арганізавана. Менавіта Уладзімір Дворнік стварыў мадэль нашага шматгаліновага прадпрыемства. Вытворчасць раслінаводства, жывёлагадоўчай прадукцыі, яе перапрацоўка і рэалізацыя цалкам апраўдалі сябе. Такая ўзаемазвязь з'яўляецца адным з галоўных фактараў стабільнай, эфектыўнай працы на працягу гэтых гадоў. Пасля дасягнення высокіх вынікаў мы разумеем,

што зараз трэба яшчэ больш імкнуцца да развіцця, каб не апусціць планку.

— **Вядома, што вы робіце стаўку на прагрэсіўныя тэхналогіі.**

— Так, немагчыма ў сучасных эканамічных умовах кіраваць прадпрыемствам без перадавых тэхналогій. Ісці ў нагу з часам дапамагае ўдасканаленне тэхналагічных працэсаў, новае будаўніцтва, рэканструкцыя, абсталяванне высокапрадукцыйнай тэхнікай. Усё разам дае магчымасць змяніць выдаткі і сабекошт прадукцыі. Мы сёння сур'ёзную ўвагу надаём усім галінам вытворчасці, таму што ўсё ўзаемазвязана — пачынаючы ад апрацоўкі зямлі да гатовай

прадукцыі на прылаўках нашых крам.

— **Культура земляробства — што для вас стаіць за гэтым словазлучэннем?**

— Гэта бездакорнае выкананне тэхналагічных рэгламентаў апрацоўкі сельскагаспадарчых культур, падтрыманне ўраджлівасці глебы, якую ў свой час увёў першы дырэктар. Яшчэ ў самым пачатку працы ў гаспадарцы Уладзімір Андрэевы ставіў перад намі задачу: атрымаць з кожнага гектара як мага больш ураджаю. І мы гэтай дамагліся.

— **Алэг Міхайлавіч, за кошт чаго вытрымліваеце канкурэнцыю з вядомымі вытворцамі аналагічнай мясной прадукцыі?**

— Мы разумеем, колькі моцна на Гомельшчыне канкурэнцыя на рынку мясных прадуктаў, тым не менш знаходзім тут свайго пакупніка і ўласную нішу. Наш галоўны козыр — якасць. Штодзённы тавараабарот фірменнага гандлю «Зары» складае цяпер больш за Br1 млрд. Акрамя таго, гаспадарка мае ўсе неабходныя сертыфікаты якасці, якія дазваляюць пастаўкі мясной прадукцыі на экспарт. Цэх перапрацоўкі мясной сыварыны вырабляе за змену 10-15 тон прадукцыі. З ахалоджанай мясной сыварыны — 180 відаў вэнджаніны, каўбасных вырабаў і паўфабрыкатаў.

Дарэчы, выкарыстоўваем толькі натуральныя спецыі. За 2011-2014 гады на конкурсе-дагустацыі «Густы» мы атрымалі 35 дыпламаў і тройчы ўдасцеены самай высокай узнагародай — «Залаты Густ» за найлепшы прадукт года.

— **Работа з людзьмі, напэўна, не менш важная, чым тэхналогія. Як даносіце да калектыву стратэгічныя задачы?**

— Лічу, што аснова любога поспеху — каманда аднадумцаў і дакладнасць пастаўленых задач. І спецыялістаў, і радавых

працаўнікоў я ацэньваю па адносінах да справы, жаданні вучыцца, удасканальваць свае веды, прафесіяналізм. Бо самыя грандыёзныя планы так і застануцца імі, калі калектыву будзе чымна ўяўляць, як іх ажыццявіць. Самае важнае — дапамагчы зразумець кожнаму супрацоўніку, што і ад яго старанняў залежыць поспех калектыву. Важна, каб чалавек разумеў, для чаго ён працуе і што за гэта будзе мець. Абавязкова павінны прысутнічаць культура і тэхналагічная дысцыпліна. Перад пачаткам сярэдняга ўзросту мы збіраем калектыву механізатараў і раслінаводства, колькі чаго будзем сець і ў які тэрмін, каб усе зразумелі:

калі спознімся хоць бы на дзень — не будзе чаго збіраць, што, безумоўна, адаб'ецца на заробках. За якасць — абавязкова прэмія. Напрыклад, механізатары атрымліваюць да 50 працэнтаў на выніках усходаў пры сярэдняй. А па атрыманым ураджай — яшчэ па акладзе. Такія ж выплаты ў аператараў на комплексе і ў спецыялістаў у раслінаводстве і жывёлагадоўлі.

✓ **Выкарыстоўваем толькі натуральныя спецыі.**

— **На прадпрыемстве няма цяжкай кадраў. Якім чынам вы вырашаеце кадравыя праблемы?**

— Гэта цэлая сістэма. Перш чым запрасіць да сябе супрацоўніка, доўга прыглядаемся да яго. Бо прыняць на працу лёгка, а вольна расставіць з чалавекам, які не апраўдаў надзей, заўсёды складана. Калі ў чалавека шмат запісаў у працоўнай кніжцы, зразумела, што ў нас ён доўга не затрымаецца. Дрэнных работнікаў у нас проста няма. Больш за тое, складалася ўласная школа падрыхтоўкі спецыялістаў. Працуючы ў добрых умовах, атрымліваючы годную заработную плату і маючы цвёрдыя сацыяльныя гарантыі, работнікі нашага прадпрыемства даражыць сваім працоўным месцам.

— **Сацыяльны пакет на камбінате з'яўляецца важкім дадаткам да бюджэту**

Кожнага працаўніка. Які ён сёння?

— Пачнём з таго, што ўзровень сярэдняй заробатнай платы ў гаспадарцы за восем месяцаў склаў Br8 млн 983 тысячы. Акрамя гэтага, нашы супрацоўнікі маюць натуральную аплату. Так, за выпрацоўку месячнай нормы працоўных гадзін кожны атрымае 10 кг мяса свінніны, 5,5 кг мяса птушкі, 120 штук яек і кожны дзень па два літры малака. Сёлета сабраны першы ўраджай яблыкаў з уласнага саду і таму кожнаму выдзелена па 15 кг. Па сезоне работнікі атрымліваюць мёд, свежую рыбу. Дарэчы, выплачваецца і матэрыяльная дапамога на нарыхтоўку гародніны, на аздараўленне, да прафесійнага свята, Новага года, па выніках працы за год, што таксама з'яўляецца істотным дадаткам да сямейнага бюджэту.

— **3 года ў год саўгас-камбінат «Зара» — лідар абласных і рэспубліканскіх спаборніцтваў. Утрымліваць дасягненні, кажучы, больш складана, а вы іх яшчэ і прымнажаеце. Які тут сакрэт?**

— Спраўды, мы даўно на вядучых пазіцыях і ў раёне, і ў вобласці. А ўсё дзякуючы карпатлівай, штодзённай працы. Працуючы ў добрых умовах, атрымліваючы годную заработную плату і маючы цвёрдыя сацыяльныя гарантыі, работнікі нашага прадпрыемства даражыць сваім працоўным месцам.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
astashkevich@zviazda.by

■ Жыллё маё

ПАЧЫМ ФУТРА ДЛЯ ШМАТПАВАРХОВІКА?

Усё, што трэба ведаць пра капрамонт у сталіцы

Нядаўна каля дома №14 па вуліцы Стаханаўскай з'явіліся драўляны комплекс з горкай, новыя арэлі і каруселі. Амаль усё гэта жыхары набылі за свае грошы. Яны не сталі закідваць скаргамі камунальныя службы, а самі «смінуліся» на дзіцячую пляцоўку.

ЗА ЧЫЙ КОШТ БАНКЕТ?

Хтосьці праігнараваў прапанову ініцыятыўных жыхароў, хтосьці даў мінімальную суму, а нехта не пашкадаваў фінансавання. У выніку ініцыятары сабралі крыху больш за 13 млн рублёў і пайшлі ў ЖЭС паведаміць, што ім патрэбна дапамога ва ўсталяванні новай горкі. А супрацоўнікі прапанавалі паставіць на пляцоўку яшчэ тры каруселі — за кошт жыллёвай службы.

Апошняя стала прыемным бонусам, бо па новых правілах правядзення капітальнага рамонтна ўсталяванне дзіцячага рыштунку ў дварах — справа не ЖЭСа, а жыхароў. Як і некаторыя іншыя работы, што раней выконвалі за сродкі бюджэту.

Сёлета на капітальны рамонт жыллага фонду сталіцы выдзелілі 1,41 трлн рублёў. Па планах Мінскай гарадской жыллёвай гаспадаркі, за гэтыя сродкі можна адрамантаваць 285 тысяч кв. м жылля. Але гаводзе заданне для Мінска складае 670 тысяч кв. м. Яго магчыма выканаць, калі знізіць сабекошт работ. Якім чынам? Прыцягнуць на рамонтныя работы і добраўпарадкаванне сродкі жыхароў, вырашылі ў Міністэрстве жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Цяпер мінчане за свой кошт мяняюць аконныя блокі, усталяваюць прыборы пакватэрнага ўліку, рамантуюць пад'езды, парадкуюць прылеглая тэрыторыі (сюды ўваходзяць азеланенне, добраўпарадкаванне дадатковых паркоўчых месцаў, устаноўка дзіцячага абсталявання).

У пераліку работ, што пры капітальным рамонтне выконваюць за кошт бюджэту, застаюцца замена трупаводаў сістэм халоднага і гарачага водазабеспячэння, газазабеспячэння, замена (рамонт) даху, рамонт (цеплавага мадэрнізацыя) фасада, добраўпарадкаванне дваровых тэрыторый і іншыя. Важная рэмарка: калі вы хочаце ўцяпляць кватэру, то за кошт бюджэту гэта можна зрабіць толькі ў выключных выпадках, да якіх адносіцца, напрыклад, прамярзанне стыкаў панэляў.

Такі падыход, калі жыхары

ўкладваюць уласныя грошы ў правядзенне работ, дае свой плён. Напрыклад, за кошт скарачэння бюджэтных работ ужо эканомлена больш за 140 млрд рублёў, якія таксама будуць накіраваны на правядзенне капрамонтау. Дзякуючы новаўвядзенню ўжо сёлета ў Ленінскім раёне сталіцы плануецца перавыканаць план і ўвесці ў эксплуатацыю пасля капрамонтау каля 20 дамоў. Ды і, глядзіш, адносіны да жылфонду стануць больш акуратнымі, калі выдаткаваў на яго рамонт сродкі са сваёй кішнi.

А ГРАФІКІ «СКАЧУЦЬ»

Сума на капрамонт у сталіцы выдзелена немаленькая, але і колькасць дамоў, у зрост якіх ужо перавысіў адзнаку ў 25 гадоў, расце. Чвэрць стагоддзя — гэта мінімальная працягласць эфектыўнай эксплуатацыі дома да правядзення капрамонтау. А ўвогуле рашэнне аб пастаноўцы на яго жыллага будынка прымаецца па выніках абследавання тэхнічнага стану. Пералік дамоў, якія падлягаюць абнаўленню, размешчаны на сайтах ЖРЭА, таксама гэтую інфармацыю можна ўдакладніць, патэлефанаваўшы ў аддзел капрамонтау раённага жыллёва-рамонтнага аб'яднання. Усяго сёлета планавалі адрамантаваць больш як 200 дамоў.

Спісы аб'ектаў капітальнага рамонтна фарміруюцца ЖРЭА раёнаў сталіцы штогод. У 2016 годзе будзе распарадкаваны і зацверджаны графік яго правядзення на наступную пяцігодку. Як падкрэсліў першы намеснік старшыні Мінгарвыканкама Уладзімір КУХАРАЎ, налета плануецца абнавіць 1 млн кв. м жылля. Пакуль жа дзейнічае Перспектывная праграма капітальнага рамонтна жыллёвага фонду Мінска на 2005-2015 гады. За гэты перыяд у сталіцы планавалася адрамантаваць больш за 7,5 млн кв. м жылля, але адрамантавалі толькі каля 5 млн. Каб выйсці на нарматыўныя тэмпы, трэба штогод рамантаваць не менш за 3% ад усяго жыллага фонду (якраз каля 1 млн кв. м). Рэальна ж у 2010-2013 гадах гэтая лічба была прыкладна 2%, а ў 2014 годзе яшчэ зменшылася.

Чаму графікі правядзення капітальнага рамонтна сооўваюцца? Перш за ўсё, гэта звязана з недастатковым фінансаваннем. «Але гэта не значыць, што нейкі жылы дом выкінулі з праграмы капрамонтау, да яго дойдзе чарга. Магчыма, неабходная праектна-каштатарная дакументацыя ўжо распрацавана», — супакоіў мінчан

галоўны спецыяліст аддзела капрамонтау жылфонду МГЖГ Яўген МІКІТКА.

Аднак з прыцягненнем сродкаў жыхароў сітуацыя выправіцца, і капрамонтау ў дамах будуць праводзіцца паводле планаў, спадзяюцца камунальнікі.

У ВАС МОГУЦЬ І НЕ СПЫТАЦЬ...

Гаворка ідзе пра бягучы рамонт у пад'ездах. Як паведаміла намеснік начальніка вытворчага аддзела МГЖГ Тацяна ЗМАЧЫНСКАЯ, цяпер для правядзення рамонтна ў пад'ездзе, які выконваецца выключна за кошт сродкаў жыхароў, не патрабуецца іх згоды.

Рашэнне аб неабходнасці абнавіць пад'езд выносіць спецыяльная камісія па выніках вясенніх і асенніх аглядаў жылфонду.

Калі пад'езд стары або пацярпеў ад нападкаў вандалаў, ён трапляе ў праграму планаванага рамонтна месцаў агульнага карыстання. У далейшым за месяц да пачатку работ жыхароў апаўважваюць аб маючых адбыцця пераўтварэннях і запрашаюць да абмеркавання якасці будматэрыялаў і выбару колеру фарбы. Калі ўладальнікі і арандатары кватэр у пад'ездзе, дзе патрабуецца рамонт, ігнаруюць сход жыхароў па пытанні яго правядзення, матэрыялы выбірае жыллёвая служба.

Пасля правядзення работ рахунак за іх выстаўляецца ў жыржоках. У залежнасці ад сумы, якую неабходна аплаціць жыхарам, жыллёвая служба можа пайсці ад састанупкі і даць растэрміноўку.

У сярэднім кошт простага «касметычнага» рамонтна складае 10—12 тысяч рублёў на кожны метр агульнай плошчы кватэры. Аднак сума можа вар'іравацца, калі жыхары аздадуць перавагу больш дарагой фарбе, а таксама калі стан пад'езда настолькі дрэнны, што спатрэбяцца сур'ёзныя работы.

Што ж тычыцца кошту ў месцах агульнага карыстання, яі афарбоўка, паводле слоў спецыяліста, таксама праводзіцца за кошт грамадзян, якія пражываюць у кватэрах таго пад'езда, дзе гэтая праца выконваецца. Калі ж рамы або іншыя элементы вокнаў прыйшлі ў неспраддатнасць, іх рамонт і замена праводзіцца за кошт жыллёвых арганізацый. Але тут ёсць абмежаванне: колькасць замененых канструктыўных элементаў не павінна перавышаць 60% ад іх агульнай колькасці ў пад'ездзе.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
seradzyuk@zviazda.by

■ Занятасць

НОВАЯ ПРАФЕСІЯ — ЗА ТРЫ МЕСЯЦЫ

Як беспрацоўных робяць запатрабаванымі спецыялістамі

У Беларусі сёння налічваецца больш за 27 тысяч вакансій (у тым ліку 8 тысяч — у Мінску). Тэарэтычна гэта 27 тысяч магчымасцяў знайсці працу. На практыцы ж уладкавацца не так проста: ахвотных больш, чым месцаў, і ў барацьбе за наймальнікі выйграюць самыя канкурэнтаздольныя. Каб прэтэндэнты без кваліфікацыі ці з неактуальнай спецыяльнасцю не заставаліся за бортам, Міністэрства працы і сацыяльнай абароны сістэматычна арганізоўвае перападрыхтоўку беспрацоўных. Сёлета на гэтыя мэты з рэспубліканскага бюджэту было выдаткавана 37,5 мільярда рублёў. Каля шасці тысяч незанятых грамадзян ужо накіравана на прафпадарытоўку з пачатку года. «Згодна з Канстытуцыяй, дзяржава павінна ствараць умовы для поўнай занятасці насельніцтва. Таму калі чалавек не можа ўладкавацца па той спецыяльнасці, што ў яго ёсць, дзяржава бярэ на сябе абавязкі па яго перанавучанні», — адзначае начальнік упраўлення палітыкі занятасці Мінпрацы Алэг ТОКУН.

ПОПЫТ НА КУХАРАЎ І КАЧАГАРАЎ

З улікам складанай сітуацыі на рынку, колькасць беспрацоўных, накіраваных сёлета на перападрыхтоўку, вырасла ў параўнанні з мінулымі годам на 40 працэнтаў. Службы занятасці прапаноўваюць навучанне па найбольш запатрабаваных у рэгіёне спецыяльнасцях. У Лідзе, напрыклад, жанчын часцей адпраўляюць на курсы кухараў, прадаўцоў і цырульнікаў. Намеснік начальніка ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Лідскага райвыканкама Віктар МУЛЯРЧЫК тлумачыць, што ў горадзе цяпер адкрываецца шмат сеткавых крамаў, дзе не хапае работнікаў у аддзелах кулінарных і за касай. А тыя, хто асвойвае цырульніцкае майстэрства, пачынаюць працаваць у якасці індывідуальных прадпрымальнікаў. Сярод папулярных мужчынскіх прафільяў — муляр, тынкоўшчык, электрагазаваршчык. Па заўважках ліцейна-механічнага заводу ўпраўленне рытуе ліцейшчыкаў металаў і сплаваў, для мясцовай мэблевай фабрыкі вучыць сталяроў.

— Курсы ў асноўным праходзяць у Лідзе, — расказвае Віктар

Аляксандравіч. — Сярод людзей, якіх адпраўляем на перавучанне, шмат тых, хто доўгі час нідзе не працаваў. Зьяртаюцца і маладыя: паступілі, напрыклад, на завочнае аддзяленне і на перыяд вучобы жадаюць атрымаць працу. Асобная катэгорыя — работнікі, што падпілі пад скарачэнні навучанне па найбольш запатрабаваных у рэгіёне спецыяльнасцях. У Лідзе, напрыклад, жанчын часцей адпраўляюць на курсы кухараў, прадаўцоў і цырульнікаў. Намеснік начальніка ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Кобрынскага райвыканкама. — І для бацькоў эканомія — не трэба за курсы плаціць. Пасля службы маладыя людзі могуць павысць

катэгорыю да D і ўладкавацца кіроўцам аўтобуса. У першую чаргу ўпраўленне занятасці займаецца адукацыяй тых, у каго няма ніякай прафесіі. Хоць часам на перанавучанне прасяцца людзі з дыпламам ВНУ: тыя ж эканамісты хочучы атрымаць рабочую спецыяльнасць. На курсы беспрацоўных накіроўваюць у Брэст. Аплату за праезд і пражыванне бярэ на сябе служба занятасці.

АДУКАЦЫЯ ПА ЗАЎКАХ

Па словах Алэга Токун, перанавучанне незанятых грамадзян дапамагае эфектыўна выкарыстоўваць працоўны патэнцыял краіны. І статыстыка гэта пацвярджае: больш за 80 працэнтаў людзей пасля самастойна знаходзяць месца па новай спецыяльнасці.

— Вядома, калі ў чалавека ёсць прафесія, то спачатку мы будзем дапамагаць яму ўладкавацца, — кажа Алэг Валер'евіч. — Аднак калі на працягу, напрыклад, паўгода ў нас не атрымліваецца падабраць яму вакансію, то разглядаем варыянты з перападрыхтоўкай. Асабліва ўвага надаецца моладзі, якая ў асноўным не мае вопыту працы ці прафесіі ў прынцыпе. Зразумела, што ўчарашні школьнік без спецыяльнасці не зацікавіць наймальніка. Таму больш за палову накіраваных на прафесійную адукацыю — людзі да 30 гадоў.

Служба занятасці стараецца максімальна хутка дапамагчы чалавеку памяняць спецыяльнасць. Курсы па розных прафесіях доўжацца не больш за год. Летась сярэдні тэрмін адукацыі склаў 3,7 месяца. Так, за пяць месяцаў можна стаць электрагазаваршчыкам ці кухарам, за чатыры — кіроўцам тралейбуса. Менш чым за два месяцы вывучаць на адміністратара ці кіроўцу пагрузчыка. Папулярныя занятыя па інтэграваных прафільях: дзве-тры сумежныя спецыяльнасці дазваляюць быць больш паспяховым на рынку і хутчэй уладкавацца. Беспрацоўнага, з яго згоды, могуць накіраваць на перападрыхтоўку ў адпаведнасці з заўкай

канкрэтнага наймальніка. А значыць, пасля чалавеку будзе гарантавана месца. У гэтым годзе каля 40 працэнтаў незанятых грамадзян навучанна менавіта па такой праграме.

ПАКЛАПАЦІЦЕСЯ АБ КВАЛІФАЦЫІ

Курсы праходзяць на базе каледжаў, ліцэяў, універсітэтаў, ва ўстановах дадатковай адукацыі дарослых. Напрыклад, Рэспубліканскі інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі работнікаў Мінпрацы штогод прымае на перанавучанне больш за 800 беспрацоўных. ВНУ прапаноўвае ім каля 40 адукацыйных праграм. Найбольш запатрабаваныя спецыяльнасці сярод слухачоў — сакратар, адміністратар, аператар механізавааных і аўтаматызавааных складоў, агент па арганізацыі аўтамобільных перавозак. — Карыстаюцца папулярнасцю курсы перападрыхтоўкі на базе сярэдняспецыяльнай і вышэйшай адукацыі. Яны праводзяцца па такіх прафільях, як лагістыка, кіраванне персаналам, сацыяльная работа, бухгалтарскі ўлік і кантроль. Усяго 12 праграм. Шмат беспрацоўных запісваюцца на курсы прадпрыемліцкай дзейнасці. Там іх вучаць складаць бізнес-план, шукаць ідэй. Арганізуем таксама выязныя навучанне: па заўках праводзім семінары ў іншых гарадах, — расказвае рэктар ВНУ Алэг ЛІСЕЙЧЫКАЎ.

Цяпер распрацоўваецца падпраграма «Садапейнічанне занятасці насельніцтва» на 2016-2020 гады. Там таксама надаецца ўвага пытанням прафесійнага навучання. «Мы цесна ўзаемадзейнічаем з рэгіёнамі ў гэтым плане, — кажа Алэг Токун. — Канчатковыя лічбы пакуль не зацверджаны, але мы плануем павялічыць і колькасць накіраваных на адукацыю, і суму рэсурсаў на іх навучанне».

Наталія ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubnuskaya@zviazda.by

Зорны госць

Яніна КАРОЛЬЧЫК-ПРАВАЛІНСКАЯ:

«ДОБРЫЯ ВЫНІКІ МОЖНА ПАКАЗВАЦЬ У ЛЮБЫМ УЗРОСЦЕ»

ЧЫМ ЖЫВЕ АЛІМПІЙСКАЯ ЧЭМПІЁНКА СЁННЯ І ШТО Ё ЯЕ ПЛНАХ

3 моманту трыумфу беларускай штурхальніцы ядра на Алімпійскіх гульнях у Сіднеі прайшло ўжо 15 гадоў, а для Яніны Карольчык час нібы спыніўся: яна ўсё такая ж стройная, прыгожая і адкрытая для зносінаў.

«У ЖЫЦЦІ ГАЛОЎНАЕ — ЖАДАННЕ»

— Яніна, часта ўспамінаеце сваю пераможную Алімпіяду?

— Так! У нечым успаміны тых момантаў стымуюць мяне ў падрыхтоўцы, якую я праводжу цяпер. На той момант мая перамога стала вялікай прыемнай нечаканасцю для ўсіх.

ло, калі стала алімпійскай чэмпіёнкай, на наступны год — чэмпіёнкай свету. У 27 я ўжо мела машыну і кватэру. Шмат хто кажа, што спартсменам даюць дарагія падарункі, але тую ж кватэру мне ніхто не дарыў, у яе куплю была ўкладзена толькі невялікая частка прызаў.

— Што скажаце з нагоды вынікаў нашай каманды на чэмпіянаце свету сёлага?

Яніна з мужам Уладзімірам.

— Праз пару гадоў пасля пераможнай Алімпіяды адбылася неспрыяльная сітуацыя з допігам, вы абвінавачвалі ва ўжыванні забароненых прэпаратаў...

— Гэта мяне моцна знервала, і я, безумоўна, была засмучаная. Але ў той момант у мяне з'явілася магчымасць правярць сваіх сяброў і людзей, якія знаходзіліся побач.

— Гэта мяне моцна знервала, і я, безумоўна, была засмучаная. Але ў той момант у мяне з'явілася магчымасць правярць сваіх сяброў і людзей, якія знаходзіліся побач.

— Ці гатовыя да таго, што ўвага да вас будзе павышаная?

— У нас прывыклі лічыць, што алімпійскі чэмпіён павінен увесць час паказваць звышвынікі, колькі б не было гадоў, хоць нават і 50. А ў мяне цяпер ёсць такое «прціціддзе». Я нават сваім блізкім кажу: вы спачатку дасягнулі таго, чаго дамаглася я, а потым будзем разважваць. Мне яшчэ 24 гадоў не бы-

Нельга займацца толькі спортам, бо галоўнае прызначэнне жанчыны — гэта маіярства і сям'я.

— Ці бачыце вы сябе ў трэнерскай рабоце?

— Так, я трэнеруюся, рыхтуюся да чэмпіянату Еўропы, каб там прайсці адбор у Рыа-дэ-Жанейра. Ні пра якія мэты і задачы пакуль не кажу, таму што наперадзе яшчэ цэлы год. Там будзе нялёгка, але хочацца даказаць, што ў любым узросце можна паказваць добрыя вынікі.

— Ці гатовыя да таго, што ўвага да вас будзе павышаная?

— У нас прывыклі лічыць, што алімпійскі чэмпіён павінен увесць час паказваць звышвынікі, колькі б не было гадоў, хоць нават і 50. А ў мяне цяпер ёсць такое «прціціддзе». Я нават сваім блізкім кажу: вы спачатку дасягнулі таго, чаго дамаглася я, а потым будзем разважваць. Мне яшчэ 24 гадоў не бы-

УЗНАГАРОДЫ ЯНІНЫ КАРОЛЬЧЫК-ПРАВАЛІНСКАЯ:

Чэмпіёнка XXVII Алімпійскіх гульняў у Сіднеі (Аўстралія) 2000 г.

Чэмпіёнка свету 2001 г.

Бронзавы прызёр чэмпіянату Еўропы 1998 г.

Бронзавы прызёр чэмпіянату Еўропы сярод моладзі 1997 г.

у штурханні ядра і кіданні дыска.

«ГАНАРУСЯ СВАЁЙ МАЛОЙ РАДЗІМАЙ»

— У вас вельмі прыгожае імя. Чаму бацькі назвалі менавіта так?

— Не ведаю. У нашай сям'і ва ўсіх цікавыя імяны. Мама — Мальвіна, бабулі — Юзафа і Ядвіга, тата — Дзіслаў.

— Раскажыце пра месца, дзе вы нарадзіліся.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Я вельмі ганаруся сваёй малой радзімай, гродзенскай зямлёй. Гэта вельмі маляўнічы куток — вёска Хрышчонавічы, я вельмі люблю ёздзіць туды.

— Уладзімір таксама раней быў спартсменам, займаўся боксам, таму ён прымае гэтую «кухню», разумее, што такое цяжкая трэнерка. А пасля іх яшчэ трэба купіць прадуктаў, прыгатаваць абед, уся сям'я патрабуе ад цябе ўвагі. На шчасце, на гэтай глебе ў нас не ўзнікне канфліктаў і муж ніколі не забараняў мне займацца спортам.

Хочацца заклікаць людзей ставіцца да прафесіі спартсмена больш уважліва.

— Гэта значыць, вы аспрэчваеце погляд, што сумяшчаць сям'ю і спорт немагчыма?

— Жанчын, як правіла, хапае на ўсё, яны ўсюды паспяваюць. А вось калі ты толькі сядзіш дома, то, наадварот, атрымаваецца зрабіць менш. Такі актыўны графік дысцыплінуе і дазваляе трымаць сябе ў тонусе.

Хочь цяпер, у XXI стагоддзі, схема «школа—інстытут—замужжа» ўжо не працуе. Я лічу, гэта надэрэна, нашы дзяўчаты імкнучыся стварыць сабе спачатку базу, а ўжо потым нараджаць дзяцей.

— Якую мадэль выхавання вы прынялі для Насці: бізун ці пернік?

— Хочацца, каб у яе было дзяцінства, таму мы не так строга выхоўваем дачку. Перш за ўсё, прывучаем да парадку, і Насця ўсё разумее, часта дапамагае мне.

— На каго яна больш падобная?

— Знешне на тату, а па характары пераплаўнае нас дваіх. Яна настолькі ўпартае дзіця, што нават са мной не параўнаецца. Хоць я Казярог па гараскоўцы. Цяпер ужо ўсё па-іншаму, у нас з мужам няма асаблівых памочнікаў, з дзіцём і побытам спраўляемся самі.

— Дачка ўсведамляе, што яе мама — алімпійская чэмпіёнка, а тата — вядомы спявак?

— На людзях сваімі паводзінамі гэтага не паказвае; яна ў нас хадзіла ў звычайнай сядок, цяпер вучыцца ў звычайнай гімназіі, яна кантактавае, сябруе з усімі. Мы заўсёды вучылі яе не выхваляцца цацкамі, а быць звычайнай дзіцём.

— Можна, Насця ўжо зрабіла выбар: спорт або музыка?

— Пакуль яна сумяшчае плаванне з наведваннем музычнай школы. У яе вельмі шчыльны графік, мала вольнага часу, і гэта выдатна, таму што менш часу застаецца на камп'ютар — галоўны занятак сучаснай моладзі.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ, lobazhevich@zviazda.by

Даты Падзеі Людзі

3 КАСТРЫЧНІКА

1895 год — 120 гадоў таму нарадзіўся Сяргей Ясенін. Вядомы рускі паэт, прадстаўнік новасялянскай паэзіі і лірыкі, у сваёй творчасці Сяргей Ясенін выступаў як тонкі лірык, майстар глыбока псіхалагізаванага пейзажу, спявак сялянскай Русі, знаўца народнай мовы і народнай душы.

1906 год — на Міжнародным кангрэсе па радыётэлеграфнай сетцы ў Берліне ў якасці міжнароднага тэлеграфнага сігнальнага бадва быў рэкамендаваны пазыўны SOS у азбуцы Морзе (тры кропкі, тры працяжнікі, тры кропкі).

1935 год — нарадзіўся Армен Джыгарханян, савецкі і расійскі акцёр тэатра і кіно, рэжысёр, педагог, народны артыст СССР.

ён, па сутнасці, выкрываў савецкую ўладу. Жыццё Сяргея Ясеніна трагічна абарвалася 28 снежня 1925 года пры нявысветленых абставінах. Яго знайшлі ў лінгваграфічнай гасцініцы «Англетэр» павешаным. На найбольш распаўсюджанай версіі, Сяргей Аляксандравіч у стане дэпрэсіі скончыў жыццё самагубствам. Пахаваны паэт у Маскве на Ваганькаўскіх могілках.

1906 год — на Міжнародным кангрэсе па радыётэлеграфнай сетцы ў Берліне ў якасці міжнароднага тэлеграфнага сігнальнага бадва быў рэкамендаваны пазыўны SOS у азбуцы Морзе (тры кропкі, тры працяжнікі, тры кропкі).

1935 год — нарадзіўся Армен Джыгарханян, савецкі і расійскі акцёр тэатра і кіно, рэжысёр, педагог, народны артыст СССР.

Анатоль АСТРЭЙКА, паэт: Слова прайдуць нельга сцерці, Не жаць палетак жыта без сярпа!

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ!

Салата з баклажанамі

Спартрэбіца: баклажаны (сярэднія) — 2 шт., памідоры (сярэднія, цвёрдыя) — 3 шт., сыр цвёрды — 300 г, яйка курчына — 3 шт., маянэз — 200 г, часнок — 5 зубкоў, арэхі грэцкія (для ўпрыгожвання) — 1 жменька, пітушка (для ўпрыгожвання).

ЗАКОНЫ СТЫЛЮ

Кароткія стрыжкі

Кароткія стрыжкі неверагодна зручныя. Да-статкова памыць галаву, спаласнуць валасы бальзамам або кандыцыянерам, высушыць іх, страцянуць галавой — і гатова! Галоўны клопат — своечасова асвятляць стрыжку, каб прычоска не выглядала зараслай.

КАМУ ЯНЫ ПАДЫХОДЗЯЦЬ?

Ці залежыць гэта ад росту? Не, ён не з'яўляецца абмежаваннем. Ці залежыць гэта ад камплексу? Так, і ў невялікай ступені. Пры паўнаце кароткая стрыжка візуальна парушае прапарцыі фігуры: галава выглядае маленькай, а цела занадта вялікім (узнікае эфект «дыназаўра»).

Ці з'яўляецца абмежаваннем узрост? Не. Нават калі вам за пяцьдзесят ці шасцідзесят гадоў, але ў вас стройная фігура, густыя дагледжаныя валасы, то вы цалкам можаце насіць кароткую стрыжку. Жанчыны ва ўзросце такія прычоскі вельмі маладзцяць, скідаюць ім дзясятка гадоў, надаюць бадзёры, энергічны выгляд.

Ці з'яўляецца абмежаваннем стыль адзення? Не з'яўляецца. Кароткія стрыжкі падыходзяць не толькі для адзення спартыўнага і дэзлавога стылю, але таксама для класічнага, далікатна-жаночкага, авангарднага, гатычнага і г.д.

Пасыпаць мяса наборам спецый і пакінуць марынавацца хвілін на 15. А тым часам дробна нарэзаць цыбулю і часнок. Ачысціць і нарэзаць кубікамі (2x2 см) гарбуз і бульбу. З таматаў зняць скуруку і таксама нарэзаць невялікімі кубікамі.

Разагрэць у сатайніку алей і злёгка абсмажыць у ім мяса. Дабавіць цыбулю з часнаком і пасмажыць на сярэдняй агні да прызрасціцы. Дабавіць памідоры і патушыць хвілін 10.

Усыпаць у сатайнік бульбу з гарбузам і даліць вады, каб яна амаль пакрыла гарбуз. Пасыпаць. Гатаваць хвілін 20.

КУЛІНАРНЫЯ ХІТРЫКІ

• Яленчы бялок хутчэй узаб'еца ў пышную пену, калі яго папярэдне астудзіць і дабавіць некалькі кропель лімоннага соку або трохі лімоннай кіслаты. Жаўток жа «любіць» цыплю і цукар.

• Каб абсмажыць або запекчы мяса з залацістай скарыначкай, яго трэба абмазаць мёдам.

• Печань будзе мяккай, калі перад абсмажваннем пасыпаць яе цукар.

СЁННЯ

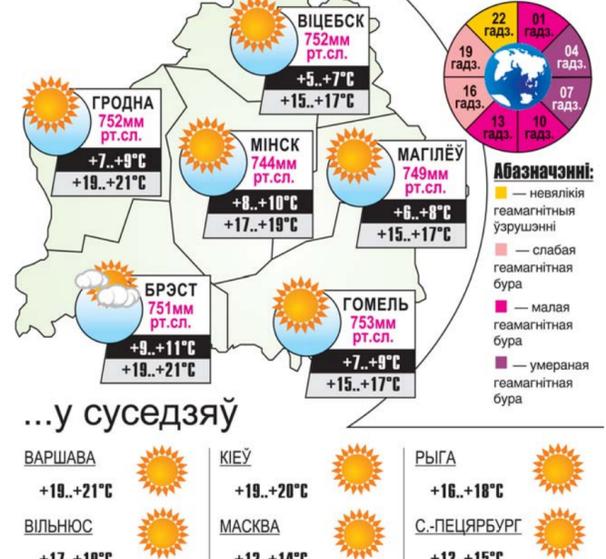
Месца Апошняя квадра 4 кастрычніка. Месца ў сузор'і Блізняў.

Table with 4 columns: Сонца, Усход, Захад, Даўжыня дня. Rows for Minsk, Vitebsk, Mогilёў, Gомeль, Gродна, Brэст.

Імяніны Пр. Алега, Аляксандра, Міхаіла, Фёдара.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Я запрацаваўся і ўсвядоміў, што сёння пятніца толькі тады, калі ў 16:00 з крыкам «Хто апошні — той дурань!» збег дырэктар.

Настрой: хочацца трохі душэўнага цапля і тры мільёны долараў.

Аб'ява на форуме: «Шукаю мужа. Каратка пра сябе: смачна, моўчы, ёсць дзе».

— Сёма, ты што цяпер робіш? — Заліную рыбу. — Ого! Ты ўмееш гатаваць заліную рыбу? — А што яе гатаваць? Тры воблы, два літры піва...

Дзяцінства заканчваецца, калі табе перастаюць пакадаць ножку ад курыцы.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА. ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.